

▣ ચાર મંગલ ▣

ચત્તારિ મંગલં.

અરિહંતા મંગલં, સિદ્ધા મંગલં.

સાધુ મંગલં, કેવલિપણ્ણતો ધર્મો મંગલં.

અરિહંત મંગળ છે.

સિદ્ધ મંગળ છે.

સાધુ મંગળ છે.

કેવલિ પ્રણીત ધર્મ મંગલ છે.

આ ચાર મંગલ છે.

▣ ચાર લોકોત્તમ ▣

ચત્તારિ લોકોત્તમા

અરિહંતા લોકોત્તમા, સિદ્ધા લોકોત્તમા.

સાધુ લોકોત્તમા, કેવલિપણ્ણતો ધર્મો લોકોત્તમા.

અરિહંત લોકોત્તમ છે.

સિદ્ધ લોકોત્તમ છે.

સાધુ લોકોત્તમ છે.

કેવલિ પ્રણીત ધર્મ લોકોત્તમ છે.

આ ચાર લોકોત્તમ છે.

☆ ২১৫ ২১৬

২১৫ ২১৬ ২১৭ ২১৮
২১৯ ২২০ ২২১ ২২২
২২৩ ২২৪ ২২৫ ২২৬
২২৭ ২২৮ ২২৯ ২৩০

২৩১ ২৩২ ২৩৩ ২৩৪
২৩৫ ২৩৬ ২৩৭ ২৩৮
২৩৯ ২৪০ ২৪১ ২৪২
২৪৩ ২৪৪ ২৪৫ ২৪৬
২৪৭ ২৪৮ ২৪৯ ২৫০

શ્રી નવપદ સ્તુતિ

[રાગ : મન્દાકાન્તા]

શ્રી અરિહંતો સકલહિતદા ઉગ્ર પુણ્યોપકારા,
સિદ્ધો સર્વે મુગતિપુરીના ગામીને ધ્રુવનારા....૧
આચાર્યો છે જિનધરમના દક્ષ વ્યાપારી ગૃસ,
ઉપાધ્યાયો ગણધરતણાં સૂત્રદાને ચક્રેરા....૨
સાધુ આંતર અરિસમૂહને વિક્રમી થઈ ચ દંડે,
દર્શનજ્ઞાન' હૃદયમળ ને મોહ અન્ધાર ખડે....૩
ચારિત્રે છે અઘરહિત હો જિંદગી જીવ ઠારે,
નવપદમાંહે અનુપતપ છે જે સમાધિ પ્રસારે...૪
વન્દુ ભાવે નવપદ સદા પામવા આત્મશુદ્ધિ
આલંબન હો મુજ હૃદયમાં ઘો સદા સ્વચ્છ બુદ્ધિ...૫

□ રચયિતા

આચાર્ય શ્રી વિજયભુવનભાનુસૂરિજી મહારાજ

જૈન શાસન

સર્વં મંગલ માંગલ્યં, સર્વં કલ્યાણકારણમ્ ;
 પ્રધાનં સર્વધર્મોણાં, જૈનં જયતિ શાસનમ્.
 સર્વં મંગલોમાં માંગલ્યભૂત,
 સર્વં કલ્યાણનું કારણ,
 સર્વં ધર્મોમાં પ્રધાન,
 [આત્મ] જૈન શાસન જય પામે છે.
 (જયવંતુ વનો છે.)

પ્રભુ સન્મુખ આલ્પતાની સ્તુતિઓ

11

[illegible]

(૬)

હે પ્રભો આનંદહાતા, મન લગકો દીનિએ
 ગીત ગારે દુર્ગુનોકો, ૪૨ લગમે કીનિએ,
 દીનિએ લગકો ગગનમે લગ નહાગારી બને
 બ્રહ્મગારી ધર્મ-રક્ષક, ગીરનાન ખારી બને !

(૭)

વીતરાગ હે જિનરાજ ! તુજ પદ પગમેવા મુજ હોજો !
 ભવ ભવ વિષે અનિમેષ નયને આપનું દર્શન થજો.
 દયાસિન્ધુ વિશ્વગન્ધુ દિગ્વદ્દિ આપજો
 કરી આપ સમ સેવક તણા સંસાર બધન કાપજો.

(૮)

બહુકાળ આ સંસાર સાગરમાં પ્રભુ હું સંચર્યો,
 થઈ પુણ્યરાશિ એકઠી ત્યારે જિનેશ્વર તુ મળ્યો.
 પણ પાપકર્મ ભરેલ મેં સેવા સરગ નવ આહરી
 શુભયોગને પામ્યા છતાં મેં મૂળંતા બહુએ કરી.

(૯)

ભવજલધિમાંથી હે પ્રભો ! કરુણા કરીને તારજો
 ને નિર્ગુણીને શિવનગરનાં શ્રવણસદનમાં ધારજો.
 આ ગુણી આ નિર્ગુણી એમ ભેદ મોટા નવ કરે,
 શાંતિ સૂચ મેઘ પદે દયાલુ સર્વના હુ બ દર દરે.

(10)

한글서체로 된 문장이 여러 줄에 걸쳐
배치되어 있으며, 일부는 굵게 강조된
단어들이 보인다. 문맥은 다소 단편적
으로 보이나, 전체적으로 하나의 주제
를 다루고 있는 듯하다.

(11)

이 부분은 앞부분과 유사한 문장
구조를 띠고 있으며, 중간에
구분선이 하나 들어간다. 글씨
크기가 전반적으로 작아 보인다.

(12)

이 부분은 앞부분과 유사한 문장
구조를 띠고 있으며, 중간에
구분선이 하나 들어간다. 글씨
크기가 전반적으로 작아 보인다.

(13)

이 부분은 앞부분과 유사한 문장
구조를 띠고 있으며, 중간에
구분선이 하나 들어간다. 글씨
크기가 전반적으로 작아 보인다.

(14)

이 부분은 앞부분과 유사한 문장
구조를 띠고 있으며, 중간에
구분선이 하나 들어간다. 글씨
크기가 전반적으로 작아 보인다.

૧ ગુરુવંદન :

ગુરુવંદન વાળુ પ્રમાણે શામ ઇ. એક દિવાવંદન, બીજું શોભાવંદન અને ત્રીજું ઠાઠશાવર્તવંદન. પાંચમું દિવાવંદન મસ્તક તોરે નમાવવાથી, બીજું શોભાવંદન પાંચેય અંગથી જો ખમાવમાળુ દેવાથી, અને ત્રીજું ઠાઠશાવર્તવંદન જો વાંદણું દેવાથી શામ ઇ.

[ગુરુવંદન ભાગ્ય]

આચાર્ય, ઉપાધ્યાય, પ્રવર્તક, સ્યવિર અને રત્નાધિક, એ પાંચને કર્મની નિર્જંસ કરવા માટે વંદન કરવું.

[પ્રવચન સારોદ્ધાર]

૧૦ ગુરુવંદનનું ફળ ૪

પૂજ્ય વંદનીય શ્રી ગૌતમસ્વામીએ ભગવાન શ્રી મહાવીર પરમાત્માને વિનયથી પ્રશ્ન્યું : ‘ હે ભગવંત ! ગુરુવંદન કરવાથી જીવને શુ ફળ મળે છે ? ’

તરણુતારણુ ભગવાનશ્રીએ કહ્યું : ‘ હે ગૌતમ ! જ્ઞાનાવરણીયાદિ આઠ કર્મો ગાઠ બંધનથી બાંધ્યાં હોય તે ઢીલા બંધનવાળાં, દીર્ઘ સ્થિતિવાળા બાંધેલાં હોય તે અદ્ય મુદતવાળાં, તીવ્ર રસવાળા બાંધેલાં અશુભ કર્મોને મંદ રસવાળાં, અને ઘણાં પ્રદેશવાળાં બાંધ્યાં હોય તેને

이제부터는 모든 것을 다 버리고, 오직 하나님만을 믿고
종교개혁의 전통을 따라야 할 것입니다. 우리는 이제부터
모든 것을 다 버리고, 오직 하나님만을 믿고, 종교개혁의
전통을 따라야 할 것입니다. 우리는 이제부터 모든 것을
다 버리고, 오직 하나님만을 믿고, 종교개혁의 전통을
따라야 할 것입니다. 우리는 이제부터 모든 것을 다 버리고,
오직 하나님만을 믿고, 종교개혁의 전통을 따라야 할
것입니다.

1544. 12. 15.

❧ ગુરુવંદનનું ફળ ❧

શુદ્ધ ધર્મના જાણકાર, એને આચરનાર, હ મેશા શુદ્ધ ધર્મમાં જ પરાયણ અને જીવોને શુદ્ધ ધર્મનો જ ઉપદેશ આપનારા હોય તેને ‘ગુરુ’ કહેવાય છે.

જેઓ સર્વથા અહિંસા, સત્ય, અચૂર્ય, બ્રહ્મચર્ય અને અપરિચ્છેદ તતોનું જીવનભર પાલન કરે છે તેને પણ ‘ગુરુ’ કહેવાય છે.

આવા પાંચ મહાવ્રતધારી ગુરુ ધર્મજ્ઞ, ધર્મકર્તા ધર્મપરાયણ અને પરમગુરુ પરમાત્માએ ખતાવેલા તત્ત્વ તથા મોક્ષમાર્ગરૂપ ધર્મના ઉપદેશક હોય છે.

આપણા અજ્ઞાનને દૂર કરનાર, આપણને ધર્મ કરવાની પ્રેરણા આપનાર, આપણા આત્માની ઉન્નતિ કરવા માટે માર્ગદર્શિ આપનાર આવા ઉપકારી ગુરુ ભગવંતને વિનયપૂર્વક અને શાસ્ત્રોએ ખતાવેલ વિધિપૂર્વક સવારે અને સાંજે વંદન કરવું જોઈએ.

પરમગુરુએ ખતાવેલા આવા ગુરુને વંદન કરવાથી, તેમનો વિનય કરવાથી, તેમ જ તેમની સેવાભક્તિ કરવાથી પરમગુરુ પરમાત્માની નિકટ થવાય છે, સાધનાની પ્રેરણા મળે છે અને ગુરુના નિર્મળ આશીર્વાદ પ્રાપ્ત થાય છે. આ સાધના અને આશીર્વાદથી મન પવિત્ર અને પ્રસન્ન બને છે. આ ઉપરાંત ગુરુના આશીર્વાદથી આપણું મનોબળ દૃઢ બને છે અને દરેક શુભ કામમાં સફળતા પ્રાપ્ત થાય છે.

પરમોપકારી ગુરુ ભગવંતને

મન - વચન - કાયાથી

વારંવાર નમસ્કાર હો !

(૧)

ધી નવકાર મહામંત્ર

નમો અરિહંતાયુઃ.

નમો સિદ્ધાયુઃ.

નમો આચરિયાયુઃ.

નમો ઉવજ્જાયાયુઃ.

નમો લોએ સંવસાદુયુઃ.

એસો પંચ નમુક્કારો.

સંવ પાવપ્પજ્ઞાસણા;

મંગલાયુઃ ચ સંવેસિં,

પદમં દવર્ધ મંગલં.

❀ લેવાયથં ❀

પાંચે ઇન્દ્રિયોના વિષયોને રોકનાર, નવ પ્રકારની (વાડ) મર્યાદાઓથી ગ્રહચર્યનું પાલન કરનાર, ચાર પ્રકારના [ક્રોધ-માન-માયા-લોભ] કષાયોથી મુક્ત, આ રીતે ૧૮ ગુણવાળા;

અને (અહિંસાદિ) પાંચ મહાવ્રતોનું પાલન કરનારા, (જ્ઞાનાચારાદિ) પાંચ પ્રકારના આચારનું પાલન કરવામાં શક્તિવાળા, (ધર્મસમિતિ આદિ) પાંચ સમિતિ અને (મનોગુપ્તિ આદિ) ત્રણ ગુપ્તિના ધારક-

('આ' રીતે કુલ છત્રીશ ગુણોવાળા' મારા ગુરુ છે.

ॐ સૂત્ર પરિચય ॐ

સામોયિક-પ્રતિક્રમણ-પૌષ્ઠ-ઉપધાન વગેરે એ ધર્મ-
અનુષ્ઠાન [ધર્મક્રિયા] છે. અને એ ગુરુની હાજરીમાં,
ગુરુની આજ્ઞા પૂર્વક, અને ગુરુનો વિનય જાળવીને જ
કરવા જોઈએ.... ગુરુની ગેરહાજરીમાં ધર્મક્રિયા છોડી
ન દેવાય, કારણ કે આત્મહિત માટે એ જ સમર્થ
હોય છે... આથી શાસ્ત્રકારોએ ‘ગુરુવિરહમિ ગુરુ
ઠવણા....’ એ સૂત્રથી ગુરુલગવતની ગેરહાજરીમાં જ્ઞાન-
દર્શન-ચારિત્રના કોઈ ઉપકરણમાં ગુરુની સ્થાપના કરવાનું
કહ્યું છે. એ કરીને એ સ્થાપનાગુરુ સમક્ષ, ગુરુ સાક્ષાત્
બેઠા છે એમ સમજી આજ્ઞા માંગીને તેમજ યોગ્ય વિનય
સાચવીને ધર્માનુષ્ઠાન-ધર્મક્રિયા કરવી....

એક સાપડા ઉપર ધર્મપુસ્તક યા નવકારવાળી
મૂકીને એમાં ગુરુને આમંત્રણ, ગુરુનું આગમન-સ્થાપન
કરવાના ઉદ્દેશ્યથી એની તરફ હાથ સવળો રાખી નવકાર-
મંત્ર અને પચિહિયસૂત્ર બોલવું એટલે ગુરુસ્થાપના
થાય. ‘ગુરુ સ્થાપના’ માટે આ સૂત્ર બોલાવું હોવાથી
આને ‘ગુરુ સ્થાપના સૂત્ર’ પણ કહેવાય છે....

આ સૂત્રમાં ગુરુના નિવૃત્તિધર્મના ૧૮ ગુણો, અને
પ્રવૃત્તિધર્મના ૧૮ ગુણો એમ ૩૬ ગુણોનો નિર્દેશ છે

(૧) ૧૮ નિવૃત્તિધર્મ આ, - પાંચ ઇન્દ્રિયસંવર
એટલે કે પાંચ ઇન્દ્રિયોને એના ઇષ્ટ વિષયોમાં ઠરતી અને

અનિષ્ટ વિપયોમાં ઉભાગતી અટકાવવી, ૯ પ્રદાયથવાડમાં
 સ્ત્રી-પશુ-નપુંસકત્રાણા મુકામનો ત્યાગ વગેરે....નવનો ત્યાગ
 કરવો, ૪ કપાયને અટકાવવા, (૨) ૧૮ પ્રવૃત્તિધર્મ આ,
 ૫ મહાવ્રત યુક્ત અર્થાત્ એકેકની ૫-૫ એમ ૨૫ ભાવના
 સહિત મહાવ્રતના પાલનમાં પ્રવૃત્તિ રાખવી.... એમ ૯
 જ્ઞાનાચાર, ૯ દર્શનાચાર આદિ પંચાચારના પ્રકારોમાં
 પ્રવૃત્તિ રાખવી....., એમ ઈર્ષ્યાસમિતિઆદિ પાંચ સમિતિ
 અને મનોગુપ્તિ આદિ ત્રણ ગુપ્તિના પાલનમાં પ્રવૃત્તિ
 રાખવી....

૩-ખમાસમણ (ગણિયાત) સૂત્ર

ઈચ્છામિ ખમાસમણે ! વંદિઉં,
જાવણિજાગ્રે નિસીહિઆગ્રે,
મત્થએણુ વંદામિ.

ॐ ભાવાર્થ ॐ

હે ક્ષમાશ્રમણ ! હું આપની કુશળતા આદિની
પૃચ્છા અને આપની પ્રત્યેના મારા દોષનો ત્યાગ કરવા
દ્વારા આપને વંદન કરવાને ઇચ્છું છું.

મસ્તકાદિ પાંચે અંગોને નમાવીને હું આપને
પ્રણામ કરું છું.

સૂત્ર પરિચય -

આ સૂત્ર દ્વારા ‘ક્ષમાશ્રમણ’ને વંદન કરવામાં આવે છે ‘ક્ષમાશ્રમણ’ એટલે ક્ષમાદિ ગુણવાળા મહાત્મ્યની ગુરુ અથવા ભાવાર્થથી તીર્થંકર-ગણધર વગેરે. આ સૂત્રમાંથી ગુરુને તેમજ શ્રી તીર્થંકર પરમાત્માને વંદન કરાય છે... સૂત્રમાં વંદન અર્થાત્ પચાગ પ્રણિપાત મુખ્ય હોવાથી તેને ‘પ્રણિપાત સૂત્ર’ કહેવાય છે....

આના પહેલા જિલા રહીને જે હાથ જોડી “ ઇચ્છામિ ખમાસમણો ! વદિઉં, જવણિજ્જનએ નિસીહિઆએ;” જોડી પછી નીચે ઢીચણ પર પડી, જે ઢીચણ એની વચમાં જે હાથ અને આગળ મસ્તક, -આ પાંચ અંગો ભૂમિને અડાડી “ મત્યએણ વંદામિ” જોડીને વંદન કરવામાં આવે છે. આને ‘સ્તોત્રવંદન સૂત્ર’ કહે છે.

[આગળ ‘વાંદણા સૂત્ર’ આવે છે એને ‘બૃહવંદન સૂત્ર’ કહે છે. એમાં વિસ્તારથી જવણિજ્જન નિસીહિયા છે. (૧) ‘અહો કાયં કાય સંક્કાસં’થી ગુરુચરણે માથું અડાડી વંદન કરીને ‘ખમણિજ્જને તે’થી ‘જવણિજ્જનં ચ લે’ સુધી ‘જવણિજ્જન-યાપનીયા’ ઠાડીને. પછી (૨) ‘ખામેમિ ખમાન્થી ...વેસિરામિ....’ સુધીમાં ‘નિસીહિયા કડી અર્થાત્ ગુરુ પ્રત્યે લાગેલા દોષોનો નિગ્રેધ એટલે કે વ્યાગ યાને પ્રતિક્રમણ-નિર્દા-ગદ્દાં કરવામાં આવે છે. આનું દ્રુક સ્વરૂપ આ સ્તોત્રવંદન સૂત્રમાં છે.]

ગુરુને સુખ-શાતા પૂછા

ઈચ્છકાર સુહ-રાઈ ? સુહ-દેવસિ ?

સુખ-તંપ ? શરીર-નિરાબાધ ?

સુખસંજમ-જાત્રા નિર્વાહો છો જ ?

સ્વામિ ! શાતા છે જ ?

ભાત-પાણીનો લાભ દેજો જ.

□ સાવાર્થ અને સૂત્રપરિચય.... □

—: ગુરુને 'સુખ-શાંતા પૃચ્છા :—

આ સૂત્ર દ્વારા ત્યાગી ગુરુમહારાજની સાધના અને શરીરની સુખરૂપતા સાથે સર્વોચ્ચ સુખશાંતા પ્રેરવામાં આવે છે અને તેમને પોતાને ત્યાં પધારી આહાર-પાણી બહારવા [અહણ કરવા] વિનંતી કરવામાં આવે છે. આથી તેનું ચોક્કસ નામ 'સુગુરુ સુખશાંતા પૃચ્છા સૂત્ર....' છે અને બીજું નામ 'ગુરુ નિમત્તણ સૂત્ર....' છે.

આમાં 'ઈચ્છાકાર' એટલે 'ઈચ્છાકાર.' ગુરુને પૃચ્છા કરવી છે તો તે પૂછવા માટે ગુરુની ઇચ્છા બહુવી ભેદિયે, પછી પૃચ્છા કરાય, 'આમ ઇચ્છા પૂછવી એને ઇચ્છાકાર સામાચારી (આચાર) કહે છે

હે-ગુરુદેવ ! આપની [આજ્ઞા] ઇચ્છા હોય તો પૂછું, કે (૧) 'આપની ગર્ભગત સુખેથી પસાર થઈ ?' આપનો દિવસ સુખેથી પસાર થયો ? [સવારના ૧૨ વાગ્યા સુધીમાં પૂછવું હોય તો 'સુહસર્થ' બોલાય, તે પછી પૂછવું હોય તો 'સુહદેવસિ' પુછાય] આવા પાંચ પ્રશ્ન છે. (૨) આપની તપશ્ચર્યા સુખેથી થાય છે ? (પ્રશ્ન-૩) આપના શરીરે કોઈપણ પ્રકારની તકલીફ-કોઈ દુઃખ કે દર્દ તો નથી ને ? (પ્રશ્ન-૪) આપની સંયમની સાધના [યાત્રા] સુખેથી થાય છે ને ? (પ્રશ્ન-૫) હે સ્વામી ! [હે ગુરુ દેવ !] આપને બધી રીતે સુખશાંતિ [શાંતા] છે ને ?

આ પ્રશ્નો પૂછવાનો હેતુ એ છે કે દિવસ યા રાત્રિમાં કોઈ વિઘ્ન-આપત્તિ આવી હોય, તપમાં કોઈ બાધા નડતી હોય, શરીરે કોઈ રોગાદિ પીડા હોય, સંયમ સાધનામાં વિરોધીઓ તરફથી નડતર હોય, તો એના નિરાકરણનો શ્રાવક પ્રયત્ન કરે અને સાધુસેવાનો મહાન લાભ પામે.

[પોતાના માટે શિષ્યની (કે ભક્તની) આ સુખ ચિંતા જાણી ગુરુદેવ જવાળ આપે છે કે ‘દેવ-ગુરુ પસારે,’ અર્થાત્ દેવ અને ગુરુની કૃપાથી-પ્રભાવથી સુખ-શાંતિ (શાતા) છે]

ગુરુને કોઈ પણ પ્રકારની અ-શાતા [અ-સુખ કે અશાંતિ] નથી તે જાણી શિષ્ય કે ભક્ત ભાવપૂર્વક ગુરુને વિનંતિ કરે છે કે હે ગુરુદેવ ! આપ મારે ત્યાં પધારો અને આહાર-પાણી અર્પણ કરીને મને ધર્મનો લાભ આપવા કૃપા કરો.

ગુરુ મહારાજ તેના જવાબમાં કહે છે ‘વર્તમાન જોગ’ અર્થાત્ સંયોગ વર્તવા પ્રમાણે ...

૩૬-અબ્હુદિઠ્યો [ક્ષામણુક] સૂત્ર.

ઈચ્છાકારેણ સંદિસહ ભગવન્ !

અબ્હુદિઠ્યો હં અબિસંતરદેવસિચ્છં
ખામેઉં ?

ઈચ્છં, ખામેમિ દેવસિચ્છં, જંકિંચિ
અપત્તિચ્છં પરપત્તિચ્છં, ભત્તે, પાણે,
વિણચ્છે, વેયાવચ્છે, આલાયે, સલાયે.

ઉચ્ચાસણે, સમાસણે,

અંતરભાસાચ્છે, ઉવરિ-ભાસાચ્છે,

જં કિંચિ, મજ્જ વિણચ્છ-પરિહીણં,

સુહુમં વા ખાયરં વા,

તુબ્બે જાણુહ, અહં ન જાણુમિ,

તરસ મિચ્છામિ દુક્કંડં.

ઃ શાન્દીયઃ :

ધન્યગ્રાજેષુ-આપની ધન્યગી

મંદિગદ આંજ આપો.

ભગવાન ને ભગવાંત !

અભ્યુદિઓ નું નિવાર થયો છું

અભિમંતર દેવગિઅં-દિવસ ગમગ સંખંધી અપરામની

અભિમંતર રાઈઅં-રાનિ ગમગ ગળધી અપરામની

ખામેઈ-ક્ષમા માગવા

ધન્ય-સ્વીકારું છું.

ખામેમિ-ખમાવું છું.

દેવસિઅં-દિવસ સંખંધી દોગ

જ' દિ'ચિ-જે ઠેઈ

અપત્તિઅં-અપ્રીતિ કરનારું

પરપ્તિઅં-અત્યંત અપ્રીતિ કરનારું

ભંત-આહાર સંખધી

પાણે-પાણી સળધી

વિણ્યે-વિનયમાં

વેયાવચ્ચે-સેવામાં

આલાવે-એકવારની વાતચીતમાં

સંલાવે-અનેકવારની વાતમાં

ઉચ્ચાસણે-આપથી ઊંચા આસનમાં

સમાસણે-સમાન આસનમાં

અંતરભાસાએ-આપના જોલવાની વચ્ચે જોલવામાં

ઉવરિભાસાએ-ઉપર વધારાનું જોલવામાં

જ દિવિ-જે કોઈ

મજબ-મારો

વિષ્ણુ પરિહીણ-વિનયભગ કરીને

મુદુમં વા બાયરં વા-મુદમ અથવા સ્વચ્છ (દોષ અપરાધ
થયેલો, જે)

નુબો જણુહ-તમે જણુતા હો

અંહ ન જણુમિ-હું ન જણુતો હોઉં

તસ્મ મિચ્છામિ હુક્ક-તે માગ અપરાધનો મિથ્યા
હુકૂત થાઓ

□ ભાવાર્થ □

હે ગુરુ ભગવંત ! દિવસ [રાત્રિ] દરમ્યાન મારાથી થયેલા અપરાધોની ક્ષમા માંગવા હું તૈયાર થયો છું તો આપની ઇચ્છાથી આજ્ઞા આપો તો મારા અપરાધો હું ખમાવું - મારા અપરાધોની માફી માંગું.

ગુરુ મહારાજ : ‘ ખમાવો ’

ગુરુ ભગવંતની આજ્ઞા મળતાં શિષ્ય-ભક્ત કહે છે ‘ દિવસ [રાત્રિ] દરમ્યાન મારાથી જે કંઈ અપ્રીતિદર [આપને ન ગમતું], વિશેષ અપ્રીતિકર, થયું હોય, તેમ જ ભોજન સંબંધમાં, પાણી સંબંધમાં, વિનય સાચવવાના પ્રસંગમાં સેવા [વ્યાવૃત્ત્ય] કરવા સંબંધે, એક યા અનેકવાર વાતચીત કરવામાં, [આપના કરતાં] ઊંચા આસને બેસવામાં, સમાન આસને બેસવામાં, આપ ખીજ સાથે વાત કરતાં એની વચ્ચે બોલવામાં, ઉપરવટ જઈ બોલવામાં, એમ મારાથી વિનયભંગ કરીને જે કંઈ નાનો કે મોટો [સૂક્ષ્મ કે બાહ્ય] અપરાધ થયો હોય,

અને આવો આપનો વિનય ગૂંધીને અપગ્રહ કર્યાની મને ખબર ન હોય અને આપ તે જાણતા હો, મારા એ અપરાધોની હું આપની પાસે માફી માંગું છું [ખમાવું છું]. મારા એ અપરાધો - અવિનયો મિથ્યા થાય તેમ ઇચ્છું છું.

જે સૂત્ર પરિચય ને

શિષ્ય કે ભક્ત પોતાની સ્વયં પ્રેરણાથી આદર-પૂર્વક ગુરુ સમક્ષ હાથ જોડીને જિભો રહે છે, આથી આ સૂત્રને ‘અબ્બુકિઓમિ સૂત્ર’ કહે છે.

આ સૂત્ર દ્વારા શિષ્ય કે ભક્ત ગુરુ પાસે પોતાના અપરાધોની ક્ષમા માંગે છે, આથી તેને ગુરુ-ક્ષમાપના સૂત્ર’ પણ કહે છે.

‘ ખામેઉ ’ શબ્દ આ સૂત્રનો પ્રાણ શબ્દ છે ખામેઉ એટલે હું ખમાવું ? ક્ષમા માગું ? ‘ ખામેમિ ’ એટલે હું ખમાવું છું, અર્થાત્ ક્ષમા માંગું છું.

ખમાવું એટલે ખીનના અપરાધ પર સમતાથી સહેન કરી લેવું. ધીરજ ધરવી, હિંમત રાખવી, કષ્ટો દાખવવી, ઘેર વાળવાની વૃત્તિનો ત્યાગ કરવો.

ખમાવવું એટલે મામી વ્યક્તિ પાસેથી આપણો અપરાધ માફ કરવાની માંગણી કરવી, પોતાના પ્રત્યે દ્રુણા-દયાની યાચના કરવી અને પોતાના અપરાધોનું સામી વ્યક્તિ ‘વર ન વાળે પણ ક્ષમા કરે તેવી પ્રાર્થના કરવી.

આ સૂત્ર દ્વારા પોતાના અપરાધોને યાદ કરીને, ગુરુને ગણાવીને ગુરુ સમક્ષ તેનો નિખાલસ એકરાર કરીને. પસ્તાવાથી, હુબતા દિલે માફી માગે છે અને પછી તેવા અપરાધોને ફર દરવા. વિનયમા આવેલ હોયપણે ફર દરવા અને ગુરુનો ઉચિત વિનય જાળવવા પ્રયત્ન માય છે.

☆ ગુરુ વંદનની વિધિ

ગુરુ મનાગરને વિનયપૂર્વક જો વાર ‘જમાગમખ
સૂત્ર’ જોતી વાત કરવું.

પછી ‘સુગુરુ-સુગણશાતાપૃષ્ઠા સૂત્ર’ જોતી ગુરુ
ભગવંતને પાત્ર પ્રશ્નોપૂર્વક સુગણશાતાદિ પ્રશ્ન.

ત્યારબાદ ‘અખભુકિઓમિ સૂત્ર’ જોતી ગુરુની
ક્ષમાપના માગવી.

[નોંધ : ગુરુ ભગવંત ગણિ, પંચ્યામ, ઉપાધ્યાય
દે આચાર્ય હોય તો સુગ-શાતા પછી ફરી ‘જમા
સમણ સૂત્ર’ જોતી વંદન કરીને પછી ‘અખભુકિઓ
જામણ’]

આમ ગુરુવંદન વિધિપૂર્વક કર્યા બાદ ગુરુ ભગવંત
પાસે નવકારશ્રી વગેરે યથાશક્તિ તપનું, ‘ઈન્દ્રકારી ભગ
વન્ પસાય કરી પચ્ચક્ષણાણે આદેશ દેશોજી’ જોતી
જો પચ્ચક્ષણાણે ઈર્ષ્યુ હોય તે નામ હર્ષ માગવું, ને
ગુરુ પચ્ચક્ષણાણે આપે તે તથા જોડી મનમાં ધારવું ને
સ્વીકારવું.

૪ સામાયિક ૪

સાવચક્રમ્મુક્તસ્ય, દુષ્કાંતરહિતસ્ય ચ,
સમભાવો મુદ્ધર્ત્ત નદ, યત સામાયિકં નતમ ॥

પાપવ્યાપારથી મુક્ત અને દુષ્કાંતથી રહિત એવા
આત્માનો જે મુદ્ધર્ત્ત (જે ઘડી) પ્રમાણ સમભાવ, તે
સામાયિક નામનું યત છે.

[આચર્યક સૂત્ર ટીકા]

જે કોઈ મોક્ષમા ગયા. જાય છે અને જશે. તે જાણ
જ સામાયિકતા મહિમાથી જ ગયા છે, જાય છે અને
જશે - એમ જાણવું.

[સંજોધ પ્રકરણ]

સામાયિકનું ફળ

જે ઘડીનું (૪૮ મિનિટનું) મગપરિણામરૂપ સામા-
યિક કરનાર શ્રાવક ખાતું કોઈ. ઓગણસાક લાખ,
પચીસ લાખર નવમો પચીસ અને એક તૃતીયાંશ આઠ
ત્રણમાંથી પદ્યોપમનું દેવમનું આગુપ્ય ખાધે છે.

* સામાયિક *

સામાયિક એક વ્રત છે. એ સ્વીકારવાની વિધિ છે. શ્રી કેવલી ભગવતનું કથન છે કે જેનો આત્મા સંયમ, નિયમ અને તપમાં સારી રીતે આવેલો હોય (અર્થાત્ આ વ્રણેય કરતો હોય) તેને સમભાવ અર્થાત્ ‘સામાયિક’ પ્રાપ્ત થાય છે.

સામાયિક એટલે સમભાવ. સુખમાં હર્ષ-આનંદ નહિ અને દુઃખમાં ખેદ કરવાનો નહિ; એમ જગતના ઈષ્ટ પદાર્થ સામે આવે કે અનિષ્ટ પદાર્થ સામે આવે, એ બેયની પ્રત્યે મનમાં રાગ કે દ્વેષ, આસક્તિ કે અભાવ નહિ રાખવાનો; પરંતુ મન ઉઠાસીન, સ્થિર અને પ્રસન્ન રાખવાનું.

આ સમભાવ લાવવા માટે રાગદ્વેષ-હર્ષ-ખેદ કરાવનારા પાપવ્યાપારો અર્થાત્ સાસારિક પ્રવૃત્તિઓ, સાવધ પ્રવૃત્તિઓ બંધ કરી દેવી જોઈ એ. એ ખુલ્લી હોય તો કુદરતી રીતે એના અંગે રાગાદિ થવાના. ણીબું એ પણ છે કે પ્રવૃત્તિ ન આચરવા માગથી એના અંગેના પાપથી બચાતું નથી, કેમકે મનમાં એ પાપોની આશંસા-અપેક્ષા બેઠી છે એટલે જ મોકો મળતાં ઝટ એ પાપો થયા કરે છે. આ તો જ અટકે કે નો એના ત્યાગની પ્રતિજ્ઞા જ કરી લેવાય. સામાયિકમાં આ પ્રતિજ્ઞા-નિયમ કરવામાં આવે છે. તેથી સાવધ અટકવાથી એ નિમિત્તે થતા રાગાદિ અટકે ને કંઈ કેય સમભાવ આવે. આ સમભાવ

ની-સામાયિકની સાધના જીવનભર કરવા જેવી છે.

અડતાલીસ મિનિટના સામાયિકની ટેવથી જીવનભર હરણ-ખેદ કે રાગ-દેવતા પ્રસંગ પર અસર પડે છે. કળું છે કે સામાયિક કરતી વખતે શ્રાવક પણ શ્રમણ જેવો (સર્વ પાપોથી રહિત અને સમભાવવાળો) બની જાય છે. આથી સામાયિક રોજ કરવી જોઈએ.

સામાયિકતું મદસ્તવ, જ્ઞતાવતાં કળું છે કે કરોડો જન્મ સુધી તીવ્ર કષ્ટ સહવા છતાં પણ જીવ જે ક્રમોને ખપાવી (પાપોનો નાશ કરી) નથી શકતો, તે ક્રમોને સમભાવથી તુટા આત્મા અધીર સ્વપ્નમાં ખપાવે છે. મતલબ, સામાયિક એ ઉત્કૃષ્ટમા ઉત્કૃષ્ટ સાધના છે.

આત્માને લાગેલાં ક્રમોને અધીર સ્વપ્નમાં નાશ કરના એવા સામાયિકતું મને નિત્ય સેવન હો.

પ. ઈરિયાવલિયા પલિકમણુ સત્ર

ઈચ્છાકારેણુ સંદિસાદ ભગવન્!-
ઈરિયાવલિયં પલિકમાગિ ?

(ગુરુ શાસ્ત્રે ' પલિકમેદ ')

ઈચ્છં, ઈચ્છાગિ પલિકમિત્તિં ॥૧॥

ઈરિયાવલિયાએ વિરાદાણુએ ॥ ૨ ॥

ગમણુગમણુ ॥ ૩ ॥

પાણુ-ક્રમણુ, બીચ-ક્રમણુ,
હરિચ-ક્રમણુ,

ઓસા-ઉત્તિંગ-પણુગ-દ્વગ-મદ્દા

મક્રડા-સંતાણુ-સંક્રમણુ ॥ ૪ ॥

જે મે જીવા વિરાલિયા ॥ ૫ ॥

એગિંદ્રિયા, એઠંદ્રિયા

નેઠંદ્રિયા ચક્રિંદ્રિયા, પંચિંદ્રિયા ॥ ૬ ॥

અભિહયા, વત્તિયા,

ત્રેસિયા, સંઘાઈયા,

સંઘદ્વિયા, પરિયાવિયા.

કિલામિયા, ઉદ્ધવિયા,

ઠાણાઓ ઠાણું સંકામિયા,

જીવિયાઓ વવરોવિયા,

તસ્સ મિન્દામિ દુક્કડં. ॥ ૭ ॥

☆ શબ્દાર્થ ☆

ઇચ્છાકારેણ-આપની ઇચ્છાથી

સંદ્વિસહ-આદેશ આપો

ઇરિયાવહિય-જતાં આવતાં થયેલ જીવહિંસા અને સાધુ
આચારની થયેલી વિરાધનાને

પડિષ્કમામિ-પ્રતિક્રમું છું, એનાથી પાછા ફરું છું.

(શુરુ જોલે પડિષ્કમેહ-પાછા ફરો.)

ઇચ્છ-આદેશ સ્વીકારું છું.

ઇચ્છામિ-ઇચ્છું છું.

પડિષ્કમિઉ-પાછો ફરવાને

ઇરિયાવહિયાએ-અવરજવરમા થયેલી

વિરાહણાએ-વિરાધનાથી

ગમણાગમણે-જતાં આવતાં

પાણુક્રમણે-જે ત્રણ ચાર ઇન્દ્રિયોવાળા જીવ દળાવામાં

ળીયક્રમણે-ળીજ દળાવામાં

હરિયક્રમણે-વનસ્પતિ દળાવામાં

એસા-આકાશમાંથી પડેલા પાણીના જીવ

ઉત્તિંગ-કીડીના દર

પણુગ-પાંચ વર્ણની નિજોદ (અનંતકાય)

દગમટ્ટી-પાણી અને માટી અથવા પાણીવાળી માટી, કાઢવ

મદ્દકામંતાણા-કરોળિયા વગેરેના બાળાં

સંક્રમણે-દળાવામાં

જે મે જીવા-મારાથી જે જીવા

વિરાલિયા-દુ ખી કરેલા
 એગિંદિયા-એક ઇન્દ્રિયવાળા
 બેઇદિયા-બે ઇન્દ્રિયવાળા
 તેઇદિયા-ત્રણ ઇન્દ્રિયવાળા
 ચઝરિંદિયા-ચાર ઇન્દ્રિયવાળા
 પંચિંદિયા-પાંચ ઇન્દ્રિયવાળા
 અશિહયા-લાતે માર્યા, સામે ઘસ્યા
 વત્તિયા-જિંઘા બાળ્યા હોય (મૂળથી ટાંક્યા હોય)
 દોશિયા-પરસ્પર ઘસ્યા હોય. જમીન પર ટસડ્યા હોય
 સંઘાઇયા-શરીર ભેગા કર્યાં. અઘડાવ્યાં હોય
 અઘટ્ટિયા-સ્પર્શ કર્યો હોય
 પરિયાવિયા-ખીડા કરી હોય
 દિલામિયા-અંગતંગ કર્યો હોય
 ઉડવિયા-મરણતોલ કર્યો હોય
 ઠાપુઓ ઠાપું-એક સ્થાનથી બીજા સ્થાને
 મ ઠામિયા-ફેરફાર કર્યાં હોય
 જીવિયાઓ વવડાવિયા-મારી નાંખ્યા હોય
 તરસ-તેનાં
 મિન્ડા-મિડ્યા યાઓ
 મિ-મારા
 કુકડ-કુકુડ.

★ ભાવાર્થ ★

હે ગુરુ ભગવત ! આપની ઈચ્છાથી મને ગમના
ગમનની ક્રિયાથી (કે સાધનાગાના ઉત્તરવનથી) થોડી
વિરાધનાથી પ્રતિક્રમણ કરવાની-પાછા કરવાની આજ્ઞા આપો.

ગુરુ ભગવંત કહે . “ પ્રતિક્રમણ કરો ”

શિષ્ય કહે “ આપની આજ્ઞા હું સ્વીકારું છું. અને
હવે હું ગમનાગમનાદિ મંડળથી વિરાધનાનું પ્રતિક્રમણ
(અંતરના શુદ્ધભાવથી) શરૂ કરું છું.”

રસ્તે જતાં કે આવતાં મારાથી (જાણતાં કે અજાણતાં કેઈ ત્રણ જીવ, (જે ઇન્દ્રિય તે ઇન્દ્રિય-અક્રિય-અક્રિય)
બીયાં, (સજીવ ધાન્ય) લીલોતરી, આકળનું પાણી, કીકીનાં
દર, સેવાળ, કાચુ પાણી, માટી કે કરોળિયાની જાળ વગેરે
અપાયા, એમા જે કોઈ (૧) જીવે ની (૨) વિરાધના
કરી હોય, (૧) જીવેમા દા. ત. કોઈ એકેન્દ્રિય જે
ઇન્દ્રિય તે ઇન્દ્રિય-અક્રિય-અક્રિય-કે પચેન્દ્રિય જીવેને કોઈપણ
પ્રકારે દુઃખ થયું હોય, (૨) વિરાધનામાં દા. ત. મે કોઈ
જીવને ઠોકર મારી હોય કે સામો થયો હોઉ, જીવેને
મેં ધૂળથી ઢાંક્યા હોય, પરસ્પર ઘસ્યા-અક્રાબ્યા કે
ઘસડ્યા હોય, જથમા ભેગા કર્યા હોય, દુઃખ થાય
એમ તેમને અડક્યો હોઉ, ત્રાસ આપ્યો હોય, અંગ
ભાગ્યા હોય, મરણતોલ કર્યા હોય, એક જગાએથી બીજી
જગાએ ફેરવ્યા હોય, મારી નાખ્યા હોય, તો તેથી જે
કોઈ વિરાધના થઈ તે અંગેનું મારું દુષ્ટત્વ મિથ્યા થાઓ.

☆ સૂત્ર પરિચય ☆

જવા-આવવા આદિમાં થયેલી જીવોની વિગતવાની
યાત્રી સાથે તેનો પશ્ચાત્તાપ-પ્રતિક્રમણ આ સૂત્રમાં હોવાથી
તેને 'ઈશિયાવસિય' આ કહે છે. ઈર્ષ્ય ગયેલા જીવકલેશ
(અને સામવાચાર હલ્લચલ) ના પાપ પ્રત્યે પૂછ્યા થઈને
એ પાપોથી નિવૃત્ત થવાની ક્રિયા અર્થે આ સૂત્ર હોવાથી
તેને 'પ્રતિક્રમણસૂત્ર' પણ કહે છે... ન્યાયાત્મીય આગળ
માત્રી માગવા જૂની જેવા ગદગદ દિલથી શુન્દાનો ઈશ્વર
કરે તેવી રીતે આપણે શુરુ આગળ આપણે કરેલી જીવ
સિંચાનો ગદગદ દિલે ઈશ્વર કરવા માટે આ મન છે

આ સૂત્રનો સાર એ છે કે આપણું કામકાજ-
ગમનાગમન, જોલણ ચાલવું, વિચારવું. એવું જગ પાત્ર ન
હોવું જોઈએ જેથી કાઈપણ નાના મોટા જીવને કાઈપણ
પ્રકારે મનથી કે શરીરથી દુઃખ પહોંચે ન્યાયપણા જીવન
ના રાજબરોજના વર્તોવ વ્યવહાર અને વિચાર નાના
મોટા કાઈપણ જીવને દુઃખ અને તાપ લાગે તેવા ન હોવા
જોઈએ. પંચતુ અસારી જીવન એવું છે કે જેમાં એ
પાપ થતા કહે છે. અને સાધુ-જીવનમાં પ્રમાદવશ નાના
જીવોની વિગતવાન ઈર્ષ્ય લાગે છે તેમ જ અપાપાના
જાંગમી પન્ન પાપ ધનું માન્ય છે, તે જોની આ સૂત્રથી
શુદ્ધિ કરીને પછી જ ધર્મ ક્રિયા થાય તેથી આ સૂત્રનો
ઉપયોગ સામાનિક-પ્રતિક્રમણ-સંવર્ધન-દેવવંદન વગેરે
ક્રિયાઓમાં માન્ય છે.

૬. તરસ ઉત્તરી-કરણેણું-સૂત્ર.

તરસ

ઉત્તરી-કરણેણું, પાયચિછત્ત-કરણેણું,
 વિસોહી કરણેણું, વિસહસી-કરણેણું,
 'પાવાણું' કમ્માણું નિગ્ધાયણુટ્ઠાએ,
 |મિ કાઉસ્સગ્ગં

||૧||

૬- શામદાર્થ ૧

વસ્ત્ર-તેના (જે વિગધનાનું પ્રતિક્રમણ કર્યું તેના
 બનવી કર્યોળ-સ્મૃતિકરણ વડે
 તપસ્વિજ્ઞા કર્યોળ-પાપદિવા કરવા વડે
 વિગધી કર્યોળ વિગધી કરવા વડે
 વિગધી કર્યોળ-શરૂ કરવા વડે
 કરવા કર્યોળ-પાપ કર્યોળ
 કરવા કર્યોળ નાશ કરવા માટે
 કરવા કર્યોળ કર્યોળ કર્યોળ કર્યોળ કર્યોળ

પૂર્વોક્ત છવવિરાધના યા સાધ્વાચાર ભંગના બંધા-
યેલાં પાપકર્મોનો સંપૂર્ણ નાશ કરવા માટે, એના સ્મૃતિ-
કરણથી, પ્રાયશ્ચિત્તથી, વિશેષ શુદ્ધિથી અને વિશલ્પતાથી,
હું કાયેત્સર્ગમાં સ્થિર થાઉ છું.

(સ્મૃતિકરણમાં વિરાધનાને પશ્ચાત્તાપપૂર્વક સ્મૃતિ-
પટમાં લાવવાની છે.)

સૂત્ર પરિચય ૪-

શરીરના કોઈ ભાગમાં જાંડે કાંટો, કાચની કચ્છ કે લોખાંડની ખીલી વગેરે ઘૂસી ગઈ હોય તો વેદ (૧) તેની ખરાબર તપાસ કરી લે છે, પછી (૨) જે ભાગમાં વાગ્યું હોય તે ભાગ ઉપર મલમ વગેરે દવા લગાડે છે. આથી સોજો ચડતો અટકે છે, અને અંદર રહેલ કણી કે કાંટો જલદી ઉપર આવે છે આ સાથે જ (૩) દરદીને યોગ્ય કાકી વગેરે આપવામાં આવે છે જેથી પેટ સાફ થાય અને અંદરનું લોહી પેલા કણી કે કાંટાને લીધે બગડે નહિ, અને (૪) છેલ્લે કણી કે કાંટો ઉપર આવે છે ત્યારે તેને હળવેથી ખેંચી લેવાય છે. આમ કાંટાને કાઢવામાં ચાર વિધિ કરાય છે; નિહાન, પ્રતિકાર, સાક્ષસ્પર્શ અને નિઃશલ્યતા.

એ પ્રમાણે પૂર્વસૂત્રમાં કહેલ વિરાધનાદિથી આત્માનાં જાંડાણમાં દટાયેલ પાપને ચાર ઉપાયથી બહાર ખેંચી કાઢી, આત્માને વિશુદ્ધ બનાવવાની પદ્ધતિ આ સૂત્રમાં બતાવવામાં આવી છે.

પહેલા પસ્તાવાથી પાપને ઉપર લાવવામાં આવે છે. અર્થાત્ સ્મૃતિકરણ થાય છે. પછી ગ્રાયશ્રિત્ત, પાપ ઘૂણા અને પાપના મૂળબળ દોષની ઘૂણા કરીને આત્માને મુક્તિ વિશુદ્ધિ કરાય છે જેથી એ પાપનાં શલ્ય ન રહે અને પાપનાં ખીજ પણ લાગતી નથી. છેલ્લે કાયો-

[૫૧]

સર્ગથી એ પાપની રહી સતી અગુદિને દર કરી
આત્માને પાપમુક્ત કરાય છે.

આ સૂત્રમાં પાપનાં પુનઃ ઉત્તરીકરણાદિની પ્રક્રિયા
બેલી હોવાથી તેને ' ઉત્તરીકરણસૂત્ર ' પણ કહે છે.

૧૫ અરિહંતાણું ભગવંતાણું
 મુક્તારેણું ન પારેમિ તાવ ૥૪૥
 ૧૬ ઠાણેણું મોણેણું
 ૧૭ ઠાણેણું અખ્યાણું વેસિરામિ ૥૫૥

અરિહંતાણું-અરિહંત

ભગવંતાણું-ભગવંતોને

નમુકારેણું-નમસ્કાર કરીને

ન પારેમિ-(તે કાયોત્સર્ગધ્યાન) હું પૂણું ન કરું

તાવ-ત્યાં સુધી

ઠાણેણું મોણેણું ઝાણેણું—ચિયરતા, મોત અને
ધ્યાનમાં રાખી

અધ્યાણું કાય-પોતાની કયાને

વોસિરામિ-વોસિરાવું છું, કાયાની પ્રવૃત્તિ છેલી
દઉં છું.

* ભાવાર્થ *

આ ક્રિયાઓ સિવાય; દા. ત. શ્વાસ લેવો; શ્વાસ મૂકવો; ઉધરસ આવવી, છીંક આવવી, ખગાસું આવવું; ઓડકાર આવવો, વા-છૂટ થવી, ચક્કર આવવા, પિત્તને લીધે મૂચ્છા આવવી, શરીર સૂક્ષ્મ રીતે ધ્રૂજવું, શરીરમાં કંઈ વગેરેનો સૂક્ષ્મ સંચાર થવો, સ્થિર રાખેલી દૃષ્ટિ સૂક્ષ્મ રીતે ફરકી જવી, ઇત્યાદિ કાયાની હાલચાલ. આમાં ‘આદિ’ પદથી અગ્નિસ્પર્શ, શરીર છેદન, નજર સામે થતી પંચેન્દ્રિય જીવની હત્યા, મનુષ્યહર ચોર કે આંતર ખળવો યા સર્પદશ આ કારણે કાયાને બીજે ખસેડવી; આ આપવાદિક ક્રિયાઓ સિવાય મારે સમૂલ લગ્ન નહિ, તેમ અંશથી પણ લગ્ન નહિ એવો નક્કી કરેલો ધ્યાન-વાળો કાયાની પ્રવૃત્તિનો ત્યાગરૂપ કાયોત્સર્ગ (કાઉત્સર્ગ) હો.....

હવે એ ધ્યાન પૂર્ણ થયા પછી જ્યાંસુધી ‘નમો અરિહંતાય’ પદ બોલી અરિહંતોને નમસ્કાર કરીને કાયોત્સર્ગ પારું નહિ ત્યાં સુધી, હું મારા શરીરને સ્થૈર્ય, મૌન અને (એ ચોક્કસ) ધ્યાનમાં રાખી એની કાયપ્રવૃત્તિના ત્યાગરૂપ કાયોત્સર્ગ કરું છું...

ૐ સૂત્ર પરિચય ૪

કાયોત્સર્ગના આગાર યાને અપવાદની યાદી આ સૂત્રમાં આપી છે, તે ત્રિવાય કાયક્રિયાળંઘનું આ સૂત્ર હોવાથી તેને ‘અન્નત્યસૂત્ર’ કહે છે. આ સૂત્ર ઠારા કાયોત્સર્ગ કરવાનો હોવાથી તેને ‘કાયોત્સર્ગસૂત્ર’ પણ કહેવાય છે.

કાયાને જ આપણે સર્વસ્વ માની લીધી છે, કાયાને જ ‘હું’ ગણીએ છીએ, પરંતુ ખરેખર તો કાયો એ કાંઈ ‘હું’ એટલે કે આત્મા નથી. આત્માનું સ્વરૂપ નથી. એ તો જડ છે; આત્મા તો ચેતન છે. જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્રમય છે. પરંતુ આત્માને દેહાધ્યાસ છે, દેહાભેદબળ છે. એને દેહમમતા લાગી છે. એ છટે તો જ આત્મા અધ્યાત્મ-ભાવમાં આગળ વધી શકે, તેથી શુશ્રુષુને એ દેહાધ્યાસ ટાળવા આ એક ઉપાય છે કાયોત્સર્ગ કરવો. એમાં પ્રતિજ્ઞાપૂર્વક ધ્યાનમાં રહેવાનું અને શ્વાસોન્નવાસ વગેરે આગાર(અપવાદ)ને છોડીને કાયાને તદ્દન સ્થિર રાખી દેવાની અને મૌન પકડવાનું હોય છે. એટલે આમા કાયાની કોઈપણ પ્રકારની કાળજી લેવાની નથી. કાયાને માખમચરાહિનો ઉપદ્રવ ધાય તો કાયોત્સર્ગપ્રાપ્ત સમયમાં કાયાનાં ગાત્રને સહેજ પણ દડાવવાનાં નથી—ટુંકમાં ક્રોધ છે જ નહિ. માત્ર આત્મા જ છે એની સતત પ્રતીતિ કરવાની છે.

કાયોત્સર્ગથી વિષય-ક્રયાવને છતી શકાય છે, તેનાથી સમભાવની પ્રાપ્તિ યાય છે.

ધર્મ' સતિ' ચ વંદામિ-ધર્મનાથને અને શાંતિનાથને
વંદન કરું છું.

કુંથુ' અર' ચ મદિત્વં-કુંથુનાથને, અરનાથને અને
મદિત્વનાથને

વંદે સુષિસુવ્વયં નમિન્નિષ્ઠં ચ-મુનિ મુનતત્વામીને અને
નેમિનાથને વંદન કરું છું

વંદામિ રિદ્ધનેમિ'-અને અરિષ્ટનેમિનાથને વંદન કરું છું
પાસ' તદ વદ્ધમાણું ચ-તેમ પાદનાથને અને વદ્ધમાન
(મહાવીર) સ્વામીને

એવં મચ્છે-આ પ્રકારે મારાથી

અભિથુઆ-સ્તુતિ કરાયેલા

વિદ્યધરયમલા-કર્મ-રાગાદિ મળ રહિત

પત્નીષ્ઠ જરમરણા-ઘટ્ટાવર્યા અને મરણશી મુક્ત

અઉવીસ' પિ નિષ્ણવગ-ચોળીસ પદ્મ જિનેશ્વરદેવો

તિલ્યયશ મે-તીર્થ દેવો મારા પર

પમીયંતુ-પ્રસન્ન થાઓ

કિત્તિય-વંદિય-મહિયા-સ્તુતિ કરાયેલા, વંદન કરાયેલા,

પ્રજન કરાયેલા

જે જે લોગરસ-લોકમાં જે જે

ઉત્તમા મિજા-ઉત્તમ સિદ્ધો

આરુગ્મ-ભાવ આરુગ્ય (મોક્ષ) મારે

લોહિતાળ-ત્રોપિતાળ

સમારિવર-મેઘ ગમાધિ (બાવ મમાધિ)

ઉત્તમં દિન્તુ-ઉત્તમ આપો

લોક અર્થોત્ત્વ ધર્માન્વિષ્ણુયાદિ પાંચ અસ્તિત્વાય વિશ્વનો જ્ઞાનથી પ્રકાશ કરનારા, ધર્મકૃષ્ણી તીર્થના સ્થાપક, રાગદ્વેષના વિજેતા અને અષ્ટ પ્રાનિહારીથી શોભતા એવા કેવળજ્ઞાન દ્વારા પૂર્ણતા-પરમાત્મપણાને પ્રાપ્ત કરનારા ચોવીસ તીર્થકરોની પદ્મ (આર્થોત્ત્વ અન્ય તીર્થકરોની સાથે) હું તેમનાં નામો વડે સ્તુતિ કરીશ. (૧)

શ્રી કમળાદેવ, શ્રી અજિતનાથ, શ્રી સંલવનાથ, શ્રી અભિનંદનસ્વામી, શ્રી મુખતિનાથ, શ્રી પદ્મપ્રભસ્વામી, શ્રી સુપાર્શ્વનાથ અને શ્રી ચક્રપ્રભસ્વામીને હું વંદન કરું છું. (૨)

શ્રી સુવિધિનાથ અથવા પુષ્પદંત, શ્રી શીતલનાથ, શ્રી દ્વિપાંસનાથ, શ્રી વાસુપન્નસ્વામી, શ્રી વિમલનાથ, શ્રી અનંતનાથ, શ્રીધર્મનાથ તથા શ્રી શાંતિનાથને હું વંદન કરું છું. (૩)

શ્રી કુંડુનાથ, શ્રી ગરનાથ, શ્રી મહિલનાથ, શ્રી સુનિશ્ચયતરવામી, શ્રી નમિનાથ, શ્રી અસ્તિનેમિ, શ્રી પાર્શ્વનાથ તથા શ્રીવર્ધમાનસ્વામીને (શ્રી મહાવીર કુન્દને) હું વંદન કરું છું. (૪)

આમ મારા વડે નાજાયેલા, કર્મજન અને જોત-મેલથી મુખ્ય ભંગ કરતા અન્ન-મદ્ય તદિ પામનારા ચોવીસ તથા વીસ નિવરણ તીર્થકરો માન પર પરસ્પર માંગો. (૫)

જે બા મહેસાણા જિલ્લા (૧૩૨૪) અને જાળા બેડે
 ને કીર્તિન સરપાલ, બાબત સરપાલ અને પાલપાલ કે
 તેઓ મને આપના આપના (કેનયમ સર્પાલ)
 (મથાળા આપના આપના આપના આપના આપના આપના) અને વિવિધ
 વિવિધી સમાવેશ આપના (૨)

અહીં કરનાં વખતે વિવિધ, જે કરના વખતે
 પ્રકાશ કરનારા વખતે સર્પાલસર્પાલ સર્પાલ કરનાં વખતે
 ગાળીર આપના મિત્ર અમલોના મને મિત્ર આપના. (૭)

ૐ સૂત્ર પરિચય. ૐ

આ સૂત્રમાં ચોવીસ તીર્થંકર પરમાત્માને નામ. કીર્તનરૂપ સ્તુતિ કરી વદન કરવામા આવ્યા છે. તેથી તેને 'ચતુર્વીસતથય' સૂત્ર કે 'ચતુર્વિંશતિ-જિન-નામસ્તથયઃ' સૂત્ર પણ કહેવાય છે....સૂત્રના પહેલા ચાલ્દ પરથી તેનું નામ 'લોગરસ' સૂત્ર પણ છે...

આ સૂત્ર કાયોત્સર્ગમાં મનમાં (હોઠ કે હૃદય ક્ષદ્યાવ્યા વિના) અને તે વિના પ્રગટ બોલીને તીર્થંકરો-ને નામવાર વંદના કુવાની છે.

આ સૂત્રમાં પહેલી ગાથામાં પ્રભુના ચાર મુખ્ય અતિશય (વિશિષ્ટતાઓ) વર્ણવ્યા છે. 'લોગરસ ઉન્ને-જગરે' થી જ્ઞાનાતિશય, 'ધમ્મતિ' થી વચનાતિશય, 'જિત્તે' થી અપાય (રાગાદિ)-અયગમાતિશય, અને 'અરિહંતે' થી પૂજ્જાતિશય. આનું 'ધ્યાન કરવું' હોય તો એ રીતે કરાય કે પ્રભુને મનની મામે લાવી એમના હૃદયમાં વિશાખકાથી જ્ઞાનપ્રકાશ, ચોમાં ધર્મનીયં સ્થાપક વાળી, આખમાં જિન વીતરાગતા, અને મોંની બન્ને બાજુ નીન્તતા ચામર પ્રાતિહાર્ય દેખવાના. આવા ૨૪ જિનેન્દ્ર પ્રભુ અને પાછા અન્તા જિનેન્દ્ર બગવાન દેખવાના.

પછીની ત્રણ ગાથામાં ૮-૮-૮ પ્રભુને વંદના છે. એ પછીની ગાથામા પ્રભુને નિર્મળ અને અશય-અમર

શ્રી 'કરેમિ ભંતે !' સામાયિક મહા-દગ્ગુડક સૂત્ર.

કરેમિ ભંતે ! સામાઈઅં,
 સાવજ્જં જોગં પરચ્છુખામિ.
 જવ નિયમં પજ્જનુવાસામિ
 દુવિહં, તિવિહેણું,
 મણેણું, વાયાએ, કાએણું;
 ૧ કરેમિ, ન કારવેમિ,
 તસ્સ ભંતે ! પડિક્કમામિ,
 નેંદામિ, ગરિહામિ;
 અપ્પાણું વાસિરામિ.

નં. શબ્દાર્થ નં.

કરેમિ - કરું છું

ભંતે - હે ભગવન્

સામાર્થ્ય - સામાગિક

સાવજ્જ - જોગ - પાપયુક્ત પ્રવૃત્તિનો

પચ્ચક્કમામિ - પ્રતિજ્ઞાપર્વક ત્યાગ કરું છું

જાવ નિયમ - જ્યાં મુખી નિયમનું

પજ્જુવાસામિ - પાલન કરું (ત્યાં મુખી)

દુવિહ - બે પ્રકારે (કરવું - કરાવવું)

તિવિહેણું - ત્રણ પ્રકારે

મણેણું - મનથી

વાયાએ - વચનથી

કાએણું - કાયાથી

ન કરેમિ - કરું નહિ

ન કારવેમિ - કરાવું નહિ

તસ્સ ભંતે - તેથી હે ભગવન્ (અત્યાર સુધી સેવે
તે (પાપ) નું

પહિહ્મમામિ - પ્રતિક્રમણ કરું છું

નિંદામિ - નિંદા કરું છું

ગરિહામિ - ગુરુ મહારાજ સમક્ષ નિંદા કરું છું

અપ્પાણું - એવા પૂર્વ પાપયુક્ત મારા આત્માને

વોસિરામિ - વોસિરાવું છું (એનું મમત્વ, સારાપણું
માનવાનું) છોડી દઉં છું.

[ગુરુ પાસે આમાયિદતું પરચર્યાણ લેતાં દહેવાતું
દે] હે ગુરુ ભગવંત ! હે ભગવન્ ! [કલ્યાણકારી]
હું આમાયિદ કરું છું. સર્વે પાપતા યોગનો ત્યાગ કરું
છું [ત્યાગ કરવાનો નિયમ લઉં છું.]

જ્યાં સુધી હું આ નિયમમાં રહું ત્યાં સુધી હું
મનથી, વચનથી અને કાયાથી એમ ત્રણ પ્રકારે પાપ
કરીશ નહિ અને કરાવીશ પણ નહિ.

અને અગાઉ એવા લે એ પાપ કર્યાં હોય તેનાથી
હે ભદ્રંત ! પાછો ફરું છું [કરેલા પાપનો મિથ્યા હુકમ
ફરું છું] અને તે પાપોને આત્માની સાક્ષીએ નિંદા
જે, ગુરુની સાક્ષીએ ગણું છું, વિશેષ નિંદા છું અને પાપ
શાવગુહ્ય આત્માને વાંચિશવું છું. [એવા જેનું મગત્વ
ઓછી હોય છે.]

સૂત્ર પરિચય

આ સૂત્રમાં સામાયિકની મુખ્ય વાત હોવાથી તેને ‘સામાર્થ્ય-સુત્ત’ પણ કહેવાય છે.... અને સૂત્રનો પ્રારંભ ‘કરમિ ભંતે’ શબ્દથી થાય છે તેથી તેનું નામ ‘કરેમિભંતે’ સૂત્ર છે ...

સામાયિક વ્રત છે. સામાયિક એટલે જેમાં મમ મમભાવનો આય-કમાર્થ થાય એવી ક્રિયા. એમ કહો મામાયિક એટલે સમતામા રહેવાની તાલીમ. સર્વ જીવો પ્રત્યે અને સાંસારના સર્વ ઇષ્ટ-અનિષ્ટ-પદાર્થો પ્રત્યે સમભાવ કેળવવો. એ માટે—

(૧) સર્વે પાપપ્રવૃત્તિ પ્રતિજ્ઞા પૂર્વક બંધ કરવી....

(૨) ઇન્દ્રિયોના વિકારો પર સંયમ કેળવવો....

(૩) શુભ ભાવનામાં રહેવું....અને

(૪) આર્ત-ગૌર [અશુભ] કથાનનો ત્યાગ કરવો...
...એ માટે શાસ્ત્ર-સ્વાધ્યાય કરવો ...

આ આગ્યને મિત્ર કરવા સામાયિક કરવાનું છે ...
દ્રુમ સમભાવની [અર્થાન્ રાગ અને હેમને જીતવાની]
સાધના એટલે સામાયિક .

આ અગ્રમ પાપ [નાવર યોગ]નો ત્યાગ છ પ્રકારે
૧. નિવૃત્તિ, ૨. નિવૃત્તિ, ૩. નિવૃત્તિ, ૪. નિવૃત્તિ, ૫. નિવૃત્તિ, ૬. નિવૃત્તિ
૭. નિવૃત્તિ, ૮. નિવૃત્તિ, ૯. નિવૃત્તિ, ૧૦. નિવૃત્તિ, ૧૧. નિવૃત્તિ, ૧૨. નિવૃત્તિ

[૭૧]

સામાયિકની વિધિમાં જતાં-આવતાં થયેલ છવ-
વિગધના અંગે ઈરિયાવહિયંની ક્રિયા કરીને, બાદ
તેમજ અંતરથી ગુદ થયા પછી સામાયિકની પ્રતિજ્ઞા
તથા સ્વાધ્યાય આદેશની માગણીની ક્રિયા કર્યા પછી ૪૮
મિનિટ સુધી સામાયિકમાં રહેવાનું હોય છે. એ માટેની
પ્રતિજ્ઞા પ્રત્યાખ્યાન [પચ્ચદ્ધ્યાન] દેવા માટે આ મંત્રનો
પ્રયોગ થાય છે.

જેમ નવકાન્મન એ ગ્રંથ મંત્ર છે, એમ સામાયિક
એ ગ્રંથ યોગ છે. એમાં સર્વ જીવોને અલ્પકાલનો મહાન
લાભ મળે છે અને અમર્યાદિ પાપોનો પ્રતિજ્ઞાગ્રંથ ત્યાગ
થાય છે.

૧૦. સામાઘ્ય-વય જુતો-સૂત્ર

સામાઘ્ય-વય-જુતો,
 જવ મણે હોઈ નિયમ-સંજુતો,
 છિન્નઈ અસુહં કમ્મં,
 સામાઘ્ય જતિઆ વારા ॥ ૧ ॥
 સામાઘ્યમ્મિ ઉ કચ્છે,
 સમણો ઈવ સાવચ્છો હવઈ જમ્હો
 ચ્છેચ્છેણ કારણેણં,
 બહુસો સામાઘ્યં કુજજ ॥ ૨ ॥
 સામાયિક વિધિચ્છે લીધું, વિધિચ્છે
 પાયું, વિધિ કરતાં જે કોઈ અવિધિ
 હુચ્છે દાય તે સવિહું મન, વચ્ચન,
 કાયાચ્છે કરી મિચ્છામિ દુક્કડં.

દશ મનના, દશ વચ્ચનના, બાર કાયાના એ
 બારીએ દોષમાં જે કોઈ દોષ લાગ્યો તેમ તે મનિકે
 મન-વચ્ચન કાયાએ કરી મિચ્છા મિ દુક્કડં.

સામાર્થ્ય વય જુના - સામાયિક તત્ત્વ યુક્ત
 જાવ મળે હોઈ - મન જ્યાં સુધી હોય
 નિયમ સંજુનો - નિયમયુક્ત
 છિન્નર્થ અમુદ્ધં કમ - (ત્યાં સુધી છવ) અમુદ્ધ કમ છેદે છે
 સામાર્થ્ય - સામાયિક
 જતિઆવાર - જેટલીવાર
 સામાર્થ્યગિમ - સામાયિક
 હ કચે - તો કચે થકે
 સમજો ઈવ - સાધુ જેવો
 સાવચો - સાવક
 હવર્થ - છે
 જગદા - જે કારણથી
 એએણ કારણેણ - એ કારણથી
 બહુમો સામાર્થ્ય - અનેકવાર સામાયિક
 કુત્ત - દરવાં જોઈએ

ને ભાવાર્થ ન

જ્યાં ગુની અને તેટલી વાર મનમાં પાપનો ત્યા' કરવાનો નિયમ ગણીને સામાયિક કરવામાં આવે છે ત્યાં ગુની અને તેટલી વાર સામાયિક કરનાર અગુણ કર્મનો નાશ કરે છે.

સામાયિક કરનાર સામાયિકના મમતમાં આવક હોવા છતાં પણ તે શ્રમણ-માધુ જેવો થઈ જાય છે. આથી સામાયિક વારવાર કરવું જોઈએ.

આ સામાયિક મેં વિધિ-પૂર્વક લીધું છે અને વિધિપૂર્વક તે પ્રણ કર્યું છે. આ વિધિ કરતાં શસ્ત્રગૃધી કોઈ દોષ થયો હોય તો તે સંજાંથી મારું પાપ નિષ્કળ થાયો.

અને સામાયિકના સમયમાં દસ મનના, દસ વચનના, અને બાર કાયાના એમ કુલ ૩૨ દોષોમાંથી જો કોઈ પણ દોષનું સેવન ભૂલથી થઈ ગયું હોય તો તે મંજાંથી મારું પાપ મિથ્યા થાયો.

* સૂત્ર પરિવ્રય *

‘સામાર્થ્યવચ્ચુત્તો’ શબ્દથી સૂત્રનો પ્રારંભ થતો. દેવાથી તેનું નામ ‘સામાર્થ્યવચ્ચુત્તો-સૂત્ર’ છે. આ સૂત્ર દ્વારા સામાયિક પારવામાં આવે છે આથી તેનું ‘બીજું’ નામ ‘સામાર્થ્યપાઠનું સૂત્ર’ છે. સામાયિક પાઠનું એટલે સામાયિક વિધિપ્રવંશ પૂર્ણ કરવું.

આ સૂત્રની પહેલી ગાથાના સામાયિકતા નિયમનો મદિમા બતાવ્યો છે કે જ્યાં મુખી મનમાં નિયમવ્યુત્પન્ન થાય ત્યાં મુખી પાપકર્મ છેલ્લા રહે છે.

સૂત્રની બીજી ગાથામાં સામાયિકનો પ્રભાવ બતાવ્યો છે. સામાયિકવાળો આવક માધુ જેવો બને છે. કેમકે જેમ સાધુને હવનબળના સામાયિકમાં, જેમ ધાવકને ભેગીના સામાયિકમાં પાપગોળોનો પ્રતિભાવદ્ર ન્યાય થાય છે. — આ મદિમા અને પ્રભાવના કારણે સામાયિક બહુવાર કરવાનો આમા ઉપદેશ છે.

છંદો સામાયિકના મગધ દરનિયાન બહુથી મરન સુધી મનાઈ. વચનથી કે પદ્યથી કેઈ દોષ-પાપ રહ્યામાં થાય તો તેની મુદ્દાસાદીને માફી માગવામાં આવી છે.

★ સામાયિક લેવાની નિમિત્ત ★

□ સામાયિક માટે જરૂરી વાવડા □

— ૧ : ઇલાસાત ૨ : મદપત્રી ૩ : અવગણી.

[ગુરુ મહારાજની ગેરહાજરીમાં] આ વાવડા ઉપરાંત ધર્મગુપ્તક, પુસ્તક મૂકવા માટે ગામડા કે બાંનેડા કે બેંગલુ આગમ અને નવકારવાળી.

— સામાયિક કરતી વખતે ગુરુ કપડાં પહેરવાં. કપડાંમાં [ભાઈઓએ] માન ધોતિયું અને જોસ પહેરવાં.

— સામાયિક કરતાં અગાઉ જે જગાએ સામાયિક કરવાનું હોય તે જગાને ચરવળાથી ઉપયોગ પૂર્વક [કોઈ જીવ-જંતુને હુણ ન પહોંચે તે રીતે] સાફ [પંજી પ્રમાણે] કરીને ઇલાસાત પાઠવવું.

— ગુરુ મહારાજની હાજરીમાં તેમનાથી બહુ દૂર નહિ તેમજ એકઠમ નજીક પણ નહિ એમ મધ્યમ અંતરે જોસવું.

— ગુરુ મહારાજની ગેરહાજરીમાં બીંધા આસને ધર્મપુસ્તક આદિ જ્ઞાનાદિ ઉપકરણ મૂકીને ડાળા હાથમાં મુહપત્તિ પકડી તેને મુળની પાસે ધરીને, અને જમણે હાથ જ્ઞાનાદિનાં સાધન પુસ્તક કે માળા સન્મુખ બીંધે રાખીને એક 'નવકાર' તથા 'પંચિંદિય' સૂત્ર બોલીને ગુરુ સ્થાપના કરવી.

— પછી 'અમામમણ' સૂત્ર જોડીને શુદ્ધને બૂમિને અડતાં પંચાગ-નમસ્કારથી વંદના કરવી [આ સૂત્ર જોલવામાં સૂત્રને ત્રણ વિભાગે જોડવું (૧) ઇન્દ્રિયામિ અમામમણો વદિત, (૨) જાતલિન્નજે નિતીલિયજે, (૩) મત્યજેણ વંદામિ]

— વંદન બાદ અનુક્રમે 'ઈરિયાવદિય,' ૨ : 'તરસ ટનરી' ૬ : 'અન્ન-ચ -' સૂત્રો જોડવાં.

— પછી જોડ 'લોગરસ' નો 'લોગરસુ નિમ્મલયન' પદ સુખીનો મનમા પાઠ કરવો. હોડ ન ફડડે જો રીતે પાઠ કાયોત્સર્ગમાં રહીને કરવો. 'લોગરસ' નો પાઠ ના આવડે તો ચાર નવકારનો પાઠ કરવો.

— કાયોત્સર્ગ-કાઉન્નગ્ગ પૂરત યજ્ઞ પછી 'નમે અશિદંતાણ' જો પદ જોડીને કાઉન્નગ્ગ પારવો. અને 'લોગરસ સૂત્ર' આગળ પ્રકટ જોડવું.

— પછી 'અમામમણ' રેવું અને 'ઇન્દ્રિયામિ મંદિસુદ ભગવન ! શુદ્ધપણિ પદિલેહુ' જોડીને મદપણિ પદિલેહવા માટે શુદ્ધ મદાનજની આજ્ઞા માંગવો. [મદ-ગર આજ્ઞા આપે 'પદિલેહ' શુદ્ધ મદાનજની વેર-લાજનીમાં આમાયિક કરનારે પાને જો શુદ્ધેગ મળ્યો અમજવું] પછી 'વિનય' એમ પછીને કારોદાસને [આપ જોડની વખતે જો રીતે ટનક પડે, તેમજામાં આવે તે મેલી રીતે જોવું] એમને શુદ્ધપણિ પદિલેહ પ્રવું.

— શુદ્ધપણિની પદિલેહવા પ્રતી વખતે શુદ્ધપણિ ના કાળો અને યરીસનાં અંગે પર જુદા જુદા પ્રકાર

મળી પચાસ જોલ[ખાખત]નું ચિંતન કરવું. આ
પચાસ જોલ આ પ્રમાણે છે :

- ૦ સૂત્ર, અર્થ તત્ત્વ કરી સંવર્ણું
- ૦ સમ્યક્ત્વમોહનીય, મિશ્રમોહનીય
મિથ્યાત્વ મોહનીય પરિહરું.
- ૦ કામરાગ, રુનેહરાગ, દષ્ટિરાગ પરિહરું.
- ૦ સુદેવ, સુગુરુ, સુધર્મ આદરું
- ૦ કુદેવ, કુગુરુ, કુધર્મ પરિહરું.
- ૦ જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર આદરું.
- ૦ જ્ઞાન-વિરાધના, દર્શન વિરાધના,
ચારિત્ર વિરાધના પરિહરું.
- ૦ મનશુષ્પિ, વચનશુષ્પિ, કાયશુષ્પિ આદરું.
- ૦ મનદંડ, વચનદંડ, કાયદંડ પરિહરું.
- ૦ હાસ્ય, રતિ, અરતિ પરિહરું.
- ૦ ભય, શોક, દુઃખ પરિહરું.
- ૦ કૃષ્ણ-લેશ્યા, નીલ-લેશ્યા, કાપાત લેશ્યા પરિહરું.
- ૦ રસ ગારવ, શિદ્ધિ ગારવ, સાતા ગારવ પરિહરું.
- ૦ માયા-શબ્દ, નિયામ-શબ્દ, મિથ્યાત્વ શબ્દ પરિહરું.
- ૦ ક્રોધ, માન પરિહરું.
- ૦ માયા, લોભ પરિહરું.
- ૦ પૃથ્વીકાય, અપકાય તેડિકાયની રક્ષા કરું.
- ૦ વાયુકાય, વનસ્પતિકાય, ત્રસકાયની જયણા કરું.

— આમ ચિંતન કરી મુહપત્તિ પરિહેલીને ગિલા પધુ' અને 'ખમાસમણ' સૂત્ર જોલીને વંદન કરીને આજ્ઞા માંગવી કે -

‘ઈન્દ્રાકારેણ સંદિપદ બગવન્ ! આમાયિક સંદિપાદુ ?’

[ગુરુ મહારાજ કહે ‘સંદિપાવેદ’] પાતે દરેક ‘ઈન્દ્ર’.

— પછી ‘ખમાસમણ’ કરીને આજ્ઞા માંગવી કે :
‘ઈન્દ્રાકારેણ સંદિપદ બગવન્ ! આમાયિક દાદ ?’

[ત્યારે ગુરુ કહે ‘દાઓ’] પાતે ‘ઈન્દ્ર’ કરી બે હાથ લેલીને એક ‘નવકાર’ ગણવો. ગણ્યા બાદ ગુરુને વિનંતી કરવી કે : -

‘ઈન્દ્રાકારી બગવન્ ! પત્રાય કરી આમાયિક દંદક દિવ્યદાવિપાદુ.’

આ અમરે ગુરુ અથવા શરીર દોઈ આમાયિકમાં હોય તો તે ‘દરેમિ બતે’ ગુરુ લોકે તે વિનયથી શાંતિથી ગાંધણવું. [આ અમરે દોઈ ‘દરેમિ મને’ જોતનાર ન રોય તો બતે નોતવું]

— પછી તરત જ ‘ખમાસમણ’ કરીને ગુરુની આજ્ઞા માંગવી કે ‘ઈન્દ્રાકારેણ સંદિપદ બગવન્ ! એકલે સંદિપાદુ ?’

[ગુરુ આજ્ઞા આપે : ‘સંદિપાવેદ’] પાતે ‘ઈન્દ્ર’

કહેવું પછી ‘ જમાસમણ ’ દર્શને કરી આજ્ઞા માંગી કે
‘ ઇચ્છાકારેણ સંહિમતઃ ભગવન્ ! ભગવો કાઉં ? ’ [૩]
કહે ‘ કાચેલ ’]

‘ ઇચ્છ ’ કહીને ‘ જમાસમણ ’ દર્શને આજ્ઞા માંગી
કે :- ‘ ઇચ્છાકારેણ સંહિમતઃ ભગવન્ ! સત્ત્વાય સંહિ
સાહું ? ’

[શુરુ કહે ‘ સંહિસાવેલ ’] ચોતે ‘ ઇચ્છ ’ કહેવું
પછી જમાસમણું દર્શ આજ્ઞા પામવી કે ‘ ઇચ્છાકારે
સંહિસહ ભગવન્ ! સત્ત્વાય કરું ? ’

[શુરુ કહે ‘ કરેલ ’] આપણે ‘ ઇચ્છ ’ કહીને કે
હાથ જોડી ત્રણ ‘ નવકાર ’ ગણીને કટાસણા પર બેસવું
પછી ૪૮ મિનિટ સુધી સ્વાધ્યાય કરવો. અર્થાત્ ધર્મ
ગ્રંથો વાંચવા, ભણવા, ધર્મસૂત્રોનો અભ્યાસ કરવો, સ્તો
ત્રપ-ધર્મધ્યાન કરવું વગેરેથી શુભ લાવનામય રહેવું
સામાયિક દરમિયાન ધર્મ આત્મા અને પરમાત્મા સિવા
બીજું કંઈ વિચારવું નહિ કે તે સિવાય બીજું કંઈ
વાતો કરવી નહિ.

અને ૪૮ મિનિટ પૂરી થયા બાદ વિધિપૂર્વક સામ
યિક પારવું.

☆ સામાયિક પારવાની વિધિ ☆

(૧) પ્રથમ ‘જમાસમણ’ દર્ધ પુનઃ પ્રિતા ધર્ધને રિયાવટી, તરસઉત્તરી અને અન્નતથ સુત્રો જોલવાં. પછી એક ‘લોગરસનો’ [ના આવડે તો ચાર ‘નવદાગ’નો] હાઉસગમ કરવો, [હાઉસગમમાં લોગરસ ‘ચડેસુ નિમ્મ-મસ’ પદ સુધી મનમાં જોલવો] હાઉસગમ પૂરો થતાં નમો ‘અસ્થિતાણ’ એ પદ જોલીને પારી આખો લોગરસ’ પ્રહટ જોલવો.

(૨) —પછી ‘જમાસમણ’ દર્ધ આજ્ઞા માંગતી કે ‘ઈચ્છાકારેણ સંહિમતઃ ભગવન્ ! મુલપત્તિ પરિલેહુઃ ? ’ પુરો કરો— ‘પરિલેહુઃ’ પછી ઈન્દ્રિય ધર્ધ પદ જોલવા એંતન સાથે મુલપત્તિ પરિલેહવી.

(૩) —પછી ‘જમાસમણ’ દર્ધ પુનઃ લિલા સર્ધને આજ્ઞા માંગતી કે— “ ઈચ્છાકારેણ સંહિમતઃ ભગવન્ ! સામાયિક પારુ ? ”

(૪) પુરો કરો— “ પુણો વિ કાયન્વં [સામાયિક દરી સ્વ મન્ત્ર] ” આપણે કરેલું ‘યમાગમિ’ કરીશ.

(૫) —પછી ‘જમાસમણ’ દર્ધને જલદેર કરતું કે ‘ઈચ્છાકારેણ સંહિમતઃ ભગવન્ ! સામાયિક પારુ ? ’ ત્યારે પુરો કરો— ‘આપણે ન જોતોયો—આચાર ન મુકેવો’ અર્થાત્ સામાયિક પ્રત્યેનાં રમ-રુચિ રીતોમાં ન રહેવો.

(૬) —આપણે કરેલું ‘તદ્વત્તિ’—(આપણું મનુ) માત્ર (૩) અને પછી અમણે તમા સદય ના પર જોલી કેમ નરમાસ પારુને સામાયિકવદ—હુનો મુત્ર જોલવ

૬ પ્રણામ અને ચૈત્યવંદનનાં ભેદ

૧. માત્ર એક મસ્તક નમાવવાથી જે પ્રણામ થાય તે એક આગી, ૨. જે હાથ જોડવાથી જે આંગી, ૩. જે હાથ જોડીને માથું નમાવવાથી ત્રણ આગી, ૪. જે હાથ તથા જે હીંચણ—એમ ચાર આંગી નમાવવાથી ચાર આંગી વાળો અને ૫. જે હાથ, જે પગ તથા મસ્તક એમ પાંચેય આંગી નમાવવાથી પચાંગી પ્રણામ (પંચાંગ પ્રણિપાત) કહેવાય છે.

‘દંડક’ એટલે અરિહંત ચૈર્મ્યાણું વગેરે ચૈત્ય સ્તંભ સૂત્ર અને ‘સ્તુતિ’ એટલે કાઉસ્સગ્ગ કયા પર્થ (માત્ર અરિહંત ચૈર્મ્યાણું અને અન્નતથ સૂત્ર કહીને કાઉસ્સગ્ગ ઠરીને) સંસ્કૃત કે દેર્ધળીજી શાપામાં બોલાય છે તે સ્તુતિ બોલવાથી જ ઘન્ય ચૈત્યવંદન કહેવાય છે. ચાર યોગ (એટલે કે એક સ્તુતિની સંપૂર્ણ જોડ નમુત્યુણું, લોગસ્સ, પુદ્ગરવર, સિદ્ધાણું બુદ્ધાણું સૂત્ર સાથે થાય એ મધ્યમ ચૈત્યવંદન કહેવાય.

વળી ૧. નમુત્યુણું, ૨. અરિહંત ચૈર્મ્યાણું, ૩ લોગસ્સ, ૪. પુષ્પરવરહી, અને ૫. સિદ્ધાણું બુદ્ધાણું—આ પાંચ દંડક સૂત્રો, ચાર સ્તુતિઓ (ની જોડા) અને જયવીરરાય બોલીને કરાતું ચૈત્યવંદન તે ઉત્કૃષ્ટ દેવવંદન કહેવાય છે.

૩૯ ચૈત્યવંદનનું ફળ

શુદ્ધ ભાવ અને શુદ્ધ વર્તોન્વચાર, તેમજ અર્ધ-ચિંતન આદિ વડે કરાતી વંદના, સારું સોનું અને સારી છાપવાળા રૂપિયા લેવી છે. આવી વંદના યતોદિત શુભવાળી સેવાથી નિશ્ચયે મોક્ષફળને આપે છે.

શુદ્ધ ભાવવાળી પણ વર્તોન્વચાર અને અર્ધચિંતનથી અશુદ્ધ વંદના, સોનું સારું પણ ખોટી છાપવાળા રૂપિયા લેવી છે. તેવી વંદના અભ્યાસદશાને બહુ મુપકારી છે.

ભાવ વગરની વંદના વર્ણુ વગેરેથી શુદ્ધ સેવા તો પણ તે, ખોટા સોના અને સારી છાપવાળા રૂપિયા લેવી ખોટી છે અને ઉભય શુદ્ધિ વગરની વંદના ખોટું સોનું અને ખોટી છાપવાળા રૂપિયા લેવી ભાવ ખોટી સેવાથી અનિષ્ટ ફળને આપનારી છે. (પંચાશદ્)

નૈવેદ્યવંદન વિષે કહેવાય છે કે જ્યારે કોઈ પવિત્રાત્મે
વંદન, વિનંતિઓ વીથંકર, પ્રાર્થના, અર્ચના, અરિસંહાર
વગેરે પાળી શકે ત્યારે તે સાચા, અનંત જોતે તે જિન, વીર
રાગ, કેવળજ્ઞાની કહેવાય. એવા જ પવિત્રાત્મીએ એવાઈએ
પ્રમાણ તે વીથંકર જિનેશ્વર કહેવાય. વીથં એટલે સંસાર
ફાળી સાગરથી તરવાનું સાધન તે વીથં પાનં મર્મ-શામન
એવા તીથંકર મર્મ-શામનનું કરવાર તે વીથંકર. જેમાં
કોઈ જડ, મેનન પ્રત્યે સાગ કે દ્રવ્ય નથી. તે વીરસા
કહેવાય. એમાં પાળ જે અનંત પ્રાતિનિદ્યાર્થ-ગદ અતિશય
સુરા સુરેન્દ્રથી કરાવી પ્રજાને મોક્ષ દે, અર્થાત્ 'અહં' છે
તે અહંત-અશિશંત-તીથંકર કહેવાય. અનંત કાળ
આવા અનંત તીથંકર થયા છે. આ આવસર્પિણી કાળ
આ ભરત ક્ષેત્રમાં આવા રત તીથંકર થયા છે. (આ
બધાનાં નામ આ પુસ્તકમાં અન્યત્ર આપ્યાં છે.)

ચૈત્યવંદનમાં તીથંકર પરમાત્માઓને વંદન કરવાનું
અને તેમની સ્તુતિ કરવાની હોય છે. તીથંકરોનું જીવન
પૂર્વે નિષ્પાપ, શુદ્ધ તથા સાધનામય હોય છે, અને પછી
જીવન મુક્તિરૂપ સિદ્ધિમય હોય છે, ને એ સર્વજ્ઞ બની
જગતને સત્ય તત્ત્વ અને શુદ્ધ માર્ગ ઉપદેશે છે.

એમનું જીવન પ્રેરક છે.

(૧) તેમને વંદન કરવાથી તેમ જ તેમની સ્તુતિ
કરવાથી આપણું મન પ્રસન્ન અને નિર્મળ બને છે.

(૨) પાપોનો ત્યાગ અને સમ્યક્ સાધનાઓ તથા દુતો કરવા માટે મનને ગ્રેસ્ત્રા મળે છે.

(૩) તીર્થ"કરના ગુણોત્તમ ચિંતન, મનન કરવાની પિણામાં એ ગુણોનાં બીજાં વાવેનર થાય છે, જે ભગ્ન પર હાગીને એ ગુણોના પાક સુખી પડેલાં છે.

(૪) અરિહંતદેવનાં વંદન-પૂજન-ગુણગાનથી શુભ વનાઓ ભગ્ન થાય છે, શુભન પવિત્ર બને છે.

(૫) આપણું મન પ્રભુની સ્તવના-પ્રાર્થનામાં લીન વાળી આપણું અશુભ કર્મો દૂર થાય છે, અને—

(૬) એટલો સમય પાપ-પ્રવૃત્તિથી બચાય છે.

વિધિપૂર્વક અને શુદ્ધ ભાવ પૂર્વક સ્તવવંદન કરવા શુભ ભાવ જાળે છે. શુભ ભાવ નદગવાથી કર્મોનો દાય થાય છે, અને કર્મોનો દાય થવાથી કર્મ જુદે નહિ એવા નંત સુખમય ગોશની પ્રાપ્તિ થાય છે. એ ચિન્તેદાર વચંત! તમારા વંદન અને નુતિથી મારું શુભન મંગલ અને નિષ્પાપ બને.

૧૧. 'જગ-ચિન્તામણિ' ચૈત્યવંદન સૂત્ર

ઈચ્છાકારેણ સંદ્વિસહ ભગવન્ !

ચૈત્યવંદન કરું ? ઈચ્છં.

જગ-ચિન્તામણિ ! જગ-નાહ !

જગ-ગુરુ ! જગ-રક્ષણ !

જગ-બન્ધવ ! જગ-સત્યવાહ !

જગભાવ-વિચ્છેદન !

અદૃઢાવય-સંઠવિચ્છેદન !

કમ્મફલ-વિણાસણ !

ચક્રવીરસંપિ જિજ્ઞાસુ !

જયંતુ અપ્પહિલય-સાસણ ! ॥૧॥

(વરતુ છંદ)

કમ્મ-ભૂમિહિં કમ્મ-ભૂમિહિં,

પદ્મ-સંઘયણિ,

ઉક્રક્રાસય સત્તરિ-સય
 જિણુવરાણુ વિહરંત લખખર્ષ,
 નવક્રાડિહિં કેવલિણુ,
 ક્રાડિસહરસ નવ સાહુ ગમ્મમર્ષ;
 સંપર્ષ જિણુવર વીસ,
 મુણિખિહું ક્રાડિહિં વર-નાણુ;
 સમાણુહ ક્રાડિ-સાહરસ-દુગ્ગ
 થુણિજજર્ષ નિગ્ગવિહાણુ ૥૨૫
 જયઉ સામિય, જયઉ સામિય.
 રિસદ સત્તુજિ.
 ઉજિજ'તિ પાહુ-નેમિજિહુ.
 જયઉ વીર સગ્ગકેરી-મંહુ.
 ભરગાદ્દહિં મુણિમુવ્વય.

મુહરિ-પાસ દુહ-દુરિઅ-ખંડણ,
 અવર-વિદેહિ તિત્થયરા,
 ચિહું દિસિ વિદિસિ જિં કેવિ,
 તીઆણાગય-સંપઈય,
 વંદુ જિણુ સંવે વિ ॥૩૧॥

સત્તાણુવઈ સહસ્સા,
 લક્ખા છપ્પન્ન અટ્ટકોડિઓ;
 ખત્તીસ-સય ખાસિયાઈ,
 તિઅ-લોએ ચેઈએ વંદે. ॥૪૧॥

પનરસ-કોડિ-સયાઈ,
 કોડી ખાયાલ લક્ખ અડવન્ના;
 છત્તીસ-સહસ્સ-અસીઈ,
 સાસય-ખિંખાઈ પણમામિ ॥૫૧॥

ગચિંતામણિ-હે જગતના ચિંતામણિ રત્ન !

ગનાદ-હે જગતના નાય !

ગશુર-હે જગતના શુર !

ગરદખાનુ-હે જગતના રસક !

ગળંધવ-હે જગતના ગાર્હ !

ગ સત્યવાદ-હે જગતના સાધવાદ !

ગ બાવ વિઅધુખાનુ-હે જગતના બાવને લાજુનાર !

દ્વાવય સંઠવિમરૂવ - અષ્ટાપદ પર સ્થાપિત છે બિંબ

જેમના જેવા

મમ્મુ વિષ્ણુમળુ-આઠ કમોનો નાગ દરનાશ

દિવીસ પિ વિષ્ણુવર-ચોળીન પાનુ વિનેશર

પંતુ-જય પામો

પપ્પદિદય આસાનુ-હે અખાધિત આસનવાળા !

દમ સંપયણિ-પ્રથમ (વજ્ર-અવળનારાય) સમયજવાળા

પ્રોમય ન-નિસય-દરુદ્ધ ગેકમો મિતોર

જેવરામુ-વિનેશર

દેદરંત લગશર્દ-વિગ્નતા મરે છે

પદ્માવિદિ દેવલીલુ-નવકોટ દેવલગાની

ગદિ મનરુગ નવમાદુ-નવ દબર કોટ આપુએ

ગમગર્-રુબ મં.

સંપર્ક-પતં માનમગમા

વિષ્ણુવર મોસ-વિનેશર મોસ

મુણિ બિહું કોડિસિં વરનાળુ-જો કરોડ' કેવલસાની મુનિ
સમણસ કોડિ સહસ્સ દુગ્ધ-જો હજાર કરોડ સાધુઓ
શુણિજગઈ નિચ્ચ વિહાણિ-હંમેશા પ્રાતઃકાળમાં સ્તુતિ
થાય છે.

જયઉ સામિય-હો સ્વામી ! જય પામો
રિસહ સત્તુન્નિ-શત્રુન્નય પર નગભાદેવ
ઉન્નિજંતિપહુ નેમિજિણુ-ગિરનાર પર શ્રી નેમનાથ પ્રભુ
જયઉવીર-શ્રી મહાવીર પ્રભુ જય પામો.
સચ્ચઉરીમંડણુ-સત્યપુરી (સાચો)ના ભૂપણ
ભરુઅચ્છહિં મુણિસુવ્વય-ભરૂચમાં મુનિસુવ્રતસ્વામી
મુહરિ પાસ-(ટીટોડામાં) મુહરી પાર્શ્વનાથ (' મહુરિ
પાસ '-મથુરામાં શ્રી પાર્શ્વનાથ)

હુહ દુરિઅ ખંડણુ-હુઅ અને પાપનો નાશ કરનાર
અવરવિદેહી તિથયરા-ળીળ પણ દેહરહિત (સ્થાપના)
તીર્થ કરો

ચિહું દિશિ વિદિશિ-આરે દિશા અને વિદિશામાં
જિં કે વિ-જે કોઈ
તીઆણાગય સંપર્ધઅ-ભૂત, ભવિષ્ય અને વર્તમાનકાળમાં
વંદુ જિણુ સંવેવિ-સર્વ તીર્થ કરોને વંદન કરું છું.
સત્તાણુવર્ધ-સહસ્સા
હજાર-સત્તાણુ
લક્ષણા છપ્પન-છપ્પન લાખ
અઠ્ઠ કોડિઓ-આઠ કરોડ

[૬૧]

મતીસ સય જાસિયાર્ધ-જત્રીસો જ્યાગી (૩૨૮૨)

તિઅલોએ-ત્રણ લોદમાં

જેઈએ વડે-નિનમંદિરોને વંડુ મું.

પનરસ દોડિ ચયાઈ-પંદરસો કોડ

દોડી બાયાલ-જેંતાલીસ દરોડ

સદૂખ અદવના-અદાવન લાખ

જીમ સમરસ-જત્રીસ દનર

ગીઈ-જોંશી

સામય જિંબાઈ-ગામત નિનખિંજોને

ખજમાગિ-પ્રજામ હરુ મું.

ॐ ભાવાર્થ ॐ

હે જગતની ચિંતા દૂર કરનાર મણિ ! હે જગતના
નાથ ! હે જગતના ગુરુ ! હે જગતના રક્ષક ! હે વિશ્વખંડુ !
હે વિશ્વના સાર્થપતિ ! હે જગતના બધા જ પદાર્થોના
સ્વરૂપને જાણવામાં વિચક્ષણ ! હે અષ્ટાપદ પર્વત પર
સ્થપાયેલી છે પ્રતિમા જેની [એવા] ! હે આઠેય કર્મનો
નાશ કરનારા ! હે ઋષભાદિ ચૌવીશ પણ [અર્થાત્ બીજા
અનંતા] તીર્થંકર ભગવંતો ! હે અપ્રતિહત શાસનવાળા !
(મારા હૃદયમાં) જયવંતા વર્તો. ૧

પંદર કર્મભૂમિઓમાં ઉત્કૃષ્ટકાળે વજ્રરૂપભનારાય
નામના સંઘયણુવાળા વિચરતા જિનેશ્વર ભગવંતોની વધારે
માં વધારે સંખ્યા ૧૭૦ની હોય છે. (ત્યારે) સામાન્ય
કેવલીઓની સંખ્યા વધારેમાં વધારે ૯ કરોડની અને
સાધુઓની સંખ્યા ૯૦ અબજની હોય છે. વર્તમાનકાળમાં
૨૦ તીર્થંકરદેવો વિચરે છે, કેવળજ્ઞાની મુનિઓ બે કરોડ
છે અને શ્રમણો ૨૦ અબજ છે. આ સૌનું રાજ સવાર
માં સ્તવન કરાય છે. ૨

હે સ્વામી ! જય પામો ! જય પામો ! શત્રુજય
પર બિરાજમાન હે ઋષભદેવ ! બિરનાર પર બિરાજમાન
હે પ્રભુ નેમિજિન ! સાચારના શણગાર રૂપ હે વીરજિન !
ભદ્ર્યમાં બિરાજતા હે મુનિમુવતસ્વામી ! મથુરામાં બિરાજ
માન, દુઃખ અને પાપનો નાશ કરનાર હે પાર્શ્વનાથ
ભગવંત ! આપનો જય હો !

આ સિવાય બીજા ' વિદેહી ' દેહગદિન મુક્તિ ગયેલા
વા સ્થાપના જિનરૂપે તીર્થ દર પરમાત્માઓ જે કોઈ
પ્રાણના, બવિપ્પના અને વર્તમાનકાળના ચારે દિગ્ગાઓમાં
ને વિદિગ્ગાઓમાં હોય તે સહુને હું વંદન કરું છું. ૪

ત્રણ લોકમાં રહેલા આઠ દેરાડ, સત્તાવન લાખ,
સો ને બપાશી [૮,૫૭,૦૦૪૮૧] આશીસ ગણોને
જિનમંદિરોને] હું પ્રણામ કરું છું. ૬

ત્રણ લોકમાં રહેલા ચાંદર અબજ, બેતાળીશ દેરાડ,
ચૌપન લાખ, છત્રીશ હજાર અને સોગી (૧૫.૪૨.૫૮,
૦) આશીસ ગણોને હું નમસ્કાર કરું છું...૫.

“ સૂત્ર પરિચય ”

‘ જગચિંતામણિ ’ શબ્દથી આ રાગ શરૂ થઈ હોવાથી તે ‘ જગચિંતામણી સૂત્ર ’ના નામે ઓળખાય છે. સવારે પ્રતિક્રમણમાં આ સૂત્ર ગોલાતું હોવાથી તેમના આ સૂત્રમાં ચેત્યવંદના મુખ્ય હોવાથી તે ‘ પ્રભા ચેત્યવંદન ’ તરીકે પણ ઓળખાય છે.

જિનમંદિર જિન અને પ્રતિમાને ‘ ચેત્ય ’ કહેવા આવે છે. આ સૂત્ર દ્વારા આવા ચેત્યોને ભારપૂર્વક વંદ કરવામાં આવી છે. સવારમાં ઊઠીને પરમોપકારી ભગવાનનામ યાદ કરવાથી, તેમના ગુણોની સ્તુતિ કરવાથી તેમનાં મનમાં દર્શન કરવાથી મન શુભ અને શુદ્ધ બને છે. એક દિવ્ય આનંદ અંતરમાં ઊછળે છે સવાર સવારમ જ મન શુભ, શુદ્ધ અને આનંદિત બનેલું હોવાથી તે અસર આપે છે દિવસ રહે છે અને દિવસ શુભ ભાવ અશક્ય શુભ પ્રવૃત્તિઓથી પસાર થાય છે.

(૧-૨) આ સૂત્રની પહેલી બે ગાથા ગણધર
 ભગવંત શ્રી ગીતમસ્વામીનું મહારાજે, આપાપદછ પર
 પેલા ત્યારે ૨૪ પ્રભુને રતવયા રચેલી, એમ કહેવાય છે.
 પછીની (૩) 'દમ્ભમૂર્ચિ' ગાથામાં વિચરતા ઉત્કૃષ્ટ
 અને વર્તમાન ૧૭૦-૨૦ તીર્થ દર સમવાન, ૬ કોડ-૨ કોડ
 દેવગજાનીઓ અને ૬૦-૨૦ અષ્ટ મગજોની સ્તુતિ છે.
 પછી (૪) 'જગદ સામિત્વ' ગાથામાં શત્રુજયાદિ પાંચ
 તીર્થના પ્રભુની જગ્ય પોદારી છે. એ પછી પાંચમી ગાથામાં
 આ શિવાયના 'વિદેહી' એટલે કે જૂત-જીવિષ્ય-વર્તમા-
 નના ચારે દિશા-વિદિગામાં રહેલા સ્થાપના જિનને
 [જિનજિભો] નમસ્કાર છે. એ પછી ૬-૭ ગાથામાં
 વિશ્વનાં જિનમંદિરો અને જિનજિભોની સંખ્યા બતાવી
 એમને વંદના કરવામાં આવી છે. અલગત. આમાં
 અંતર અને જ્યોતિષ દેવલોકમાં રહેલા ગાયત્ર મંદિરો
 અને આશ્રિત જિન પ્રતિમાઓની ગણતરી નથી લીધી.
 કેમ કે એ અસંખ્ય છે.

નમસ્તુભ્યં અરિહંતાણું અગતંતાણું ॥

આઈગરાણું, નિત્યગરાણું,

સયંસંબુદ્ધાણું. ૥૨૧

પુરિસ્તુત્તમાણું, પુરિસસ્ત્રીહાણું

પુરિસ--વરપુંડરિઆણું,

પુરિસ--વરગંધદત્તીણું, ૥૨૨

લોગુંત્તમાણું, લોગ--નાહાણું,

લોગ--હિઆણું, લોગ--પઈવાણું,

લોગપન્નજોઅ--ગરાણું. ૥૨૩

અભયદયાણું, અક્રુપુદયાણું,

મગ્ગદયાણું, સરણુદયાણું,

બોહિદયાણું. ૥૨૪

ધમ્મદયાણું, ધમ્મદેસયાણું,
 ધમ્મનાયગાણું, ધમ્મ-સારહી-
 ધમ્મ-વરયાઉરંત-ચક્રવટીણું,
 અપ્યહિલય-વરનાણું-સણું-ધરાણું,
 વિચટ્ટ-છટિમાણું. ॥૭૥॥

જિહ્વાણું-જવયાણું,
 તિન્નાણું-તારયાણું,
 બુદ્ધાણું-બોહયાણું,
 મુત્તાણું-મોઝગાણું. ॥૮૥॥

સુવન્ન-નાણું, સુવહરિશ્રીણું,
 સિવ-મયલ-મરુઆ મારંત-મદ્ધખય-
 મન્થાળાદમ પુણુરાવિત્તિ

સિદ્ધિગદ-નામધેયં દાણં સંપન્નાણં,
 નમો જિહ્વાણું જિઝમખયાણું. ॥૯૥॥

જે આ અર્થઆ સિદ્ધા,
 જે આ ભવિષ્યંતિ ભુગમે કાલે;
 સંપર્ષ આ વદ્ધમાણા,
 સંવે તિવિદેણ વંદામિ. ૥૧૦૥

[૧૦૦]

નમુત્યુ છું મુત્ર-(શકુન્તલવ)

નમુત્યુ-નમરકાર...હો...(છું વાક્ય ચોભાઈ છે.)
 અરિદંતાણું-અરિદંતોને
 ભગવંતાણું-ભગવંતોને
 આગિરાણું-(ધર્મને) પ્રારંભ કરનારને
 નિત્યપદાણું-તીર્થના સ્થાપકને
 સ્વયં-સંબુદ્ધાણું-સ્વયં શ્રમ્યગ્જોષ પામેલાને
 પુરિસ્મૃતમાણું-શુભોમાં ઉત્તમને
 પુરિસસીદાણું-શુભોમાં ગિદ લેવાને
 પુરિમ-વરપુંદરિયાણું-શુભોમાં મેલક કમળ લેવાને
 પુરિમ-વરમંધરગ્રીણું-શુભોમાં મધ્યમંધ-દમ્તી-લેવાને
 લોગુનમાણું-મકલ બળ્યલોકમાં ઉત્તમને
 લોગનાદાણું-સરભાવર્ત પ્રાપ્ત શુભોના નામને
 લોમલિયાણું-પંગાસ્તિકામ લોકના દિગદ્ધને
 લોમપદિયાણું-મંત્રી લોકો માટે સીવાદ્ધને
 લોમપદ્મને-ગિરાણું-ઉલ્લ ૧૪ પદ્યો-મણુપર લોકને
 ઉલ્લ ૨૫ પ્રમાણ કરનારને
 અમપદમાણું-ગિનનું સ્વામ્ય દેનારને
 અમુપદમાણું-અમંત્રિ (આકર્ષણ) દેનારને
 અમપદમાણું-અમન વિન દેનારને
 અમપદમાણું-અમન-ગિનામ દેનારને
 અમપદમાણું-અમનગોષ દેનારને

ધર્મઢયાણું-ચારિત્ર ધર્મના ઢાતાને

ધર્મદેસયાણું-ધર્મના ઉપદેશકને

ધર્મનાયગાણું-ધર્મના નાયકને

ધર્મસારહીણું-ધર્મના સારથિને

ધર્મ-વરચાઉરંતચક્રવટીણું-ચતુર્ગતિ-ચૂરક શ્રેષ્ઠ ધર્મચક્ર
વાળાને

અપ્પડિહયવરનાણું-સણધરાણું-અરખલિત શ્રેષ્ઠ (કેવળ)
જ્ઞાન-દર્શન ધરનારને

વિચદ્ધઉમાણું-છદ્ધ યાને આવરણુને, ઢાતી કર્મોને
(અસર્વશલાવને) દૂર કરનારને

જિણાણું-જિવયાણું-જીતેલાને-જિતાડનારને

તિણાણું-તારયાણું-તરી ગયેલાને-તારનારને

ખુંદાણું-ખોહયાણું-ખોધ પામેલાને-ખોધપમાડનારને

મુક્તાણું-મોઅગાણું-મુક્તથયેલાને-મુક્ત કરનારને

સંવન્નૂણું-સર્વસંને

સંવદરિસીણું-સર્વદર્શીને

સિવ-મયલમરુંઅ-મણુંત-નિરુપદ્રવ-

સ્થિર-રોગરહિત-અનંત

મદ્ખયમંવાળાહ-અક્ષય-ખાધારહિત

મપુણરાવિત્તિ-જ્યાંથી ફરી પાછુ ન ફરવું પડે તેવું

સિદ્ધિગર્મનામધેયં ઢાણું સંપત્તાણું-સિદ્ધિગતિ નામનું સ્થાન
પામેલાને

નમો જિણાણું જિવયાણું-જાયોને જીતી લીધા છે જેમને

એવા જિનેન્દ્ર ભગવંતને હું નમું છું.

જે એ અર્થમાં સિદ્ધાન્તે જિનો જૂતકાળમાં કિલ યથા
 જે એ અવિરતિ સ્વાગતોદાયે-ને બિખ્યાકાળે (મિત) મમે
 મંપર્ક એ વદમાળા- ને (તે જિનો) વતમાનમાં
 વિશમાન છે

સમ્યે તિવિદેશુ વંદામિ- (તે) મર્ષને નિવિધે વંદુ' ૫૩

--જિતલયોને નમસ્કાર કરું છું, ૧૯.

જેઓ અતીતકાલમાં સિદ્ધ થયા છે, જેઓ ભવિ
કાળમાં સિદ્ધ થાનરા છે અને જેઓ વર્તમાનકાલ
અરિહંત રૂપે વિદ્યમાન છે તે સર્વેને મન, વચન
કાયાવડે ત્રિવિધે વંદના કરું છું.

૧૮. જવંતિ ચૈર્ઘ્યાઈ સુત્ર.

વંતિ ચૈર્ઘ્યાઈ,

ઃદે અ અદે અ નિરિઅ—દોઅે અઃ

વાઈ તાઈ વદે,

ઃ અંતો તત્થ સંતાઈ ૥૧૥

ઉચ્ચ (સામર્થ્યયોગના) નમસ્કારની પ્રાર્થના કરી છે. ભગવાનનાં દર્શન કરતાં જે હાથ જોડી આ પદને પછીતા દરેક પદ સાથે જોડીને શિર નમાવતાં સ્તુતિ કરી શકાય. હા. ત. નમોત્યુષ્ઠં અરિહંતાણું...., નમોત્યુષ્ઠં ભગવંતાણું, નમોત્યુષ્ઠં આર્ધગરાણું....અથવા અરિહંતાણું નમોત્યુષ્ઠં ભગવંતાણું નમોત્યુષ્ઠં આર્ધગરાણું નમોત્યુષ્ઠં....

આ સૂત્રમાં અરિહંત ભગવંતને દરેક પદથી વિશેષણ આપીને માત્ર સ્તુતિ નથી કરી, પરંતુ પદોના ગંભીર ભાવોમાં પરમાત્માનું સાચું સ્વરૂપ કેવું હોય ? ઇતર દર્શનોના કેવા કેવા મત અને એમાં તથ્યાંશ કેટલો ? જેન દર્શનની આગવી વિશેષતાઓ શી શી ? આત્મોત્થાનના ઉપાય શા શા ? વગેરે સમાયેલું છે.

(જુઓ—‘હલિતવિસ્તરા વિવેચન ‘પરમતેજ’)

[૧૧૧]

૧૧. જાવંતિ ચેઈઆઈ સૂ.૫.

જાવંતિ ચેઈઆઈ,
ઉડ્ડે અ આડે અ નિરિઅ—કોએ અઃ
સંવાઈ તાઈ વદે,
ઇહ સંતો તતથ સંતાઈ ॥૧॥

* શાકદાથ *
 * શાકદાથ *

જાવંતિ-જેટલાં

ચેષ્ઠામ-ચેત્ય, જિનણિંબ

ઉડ્ડે અ-અને ઊર્ધ્વલોકમાં

અહો અ-અને અધોલોકમાં

નિરિચ તોચે અ-તિચ્છંલોકમાં (મત્યંલોકમાં)

મન્વામ-તે સર્વને

ભાઈ બહે-તેને વંદન કરું મું.

મ્મ-આત્મા

ન તો-સંતેતો

તમ ત્યાં

ન તમ સંતેતો

સંભાષણ

સાધારણ જાણકાર અને મધ્યસ્થતામાં જોવામાં આવેલાં પદો
જિનમંદિરો અને જિનગિરિઓ હોય, ત્યાં રહેલાં તે સર્વને
હું અહીં રહી વંદન કરું છું.

[૧૧૫]

૧૫. જાવંત કેવિ સાહુ-સૂત્ર.

જાવંત કેવિ સાહુ,
ભરડેરવય-મહા-વિદેહે અ,
સંયેસિં તેસિં પાણુઓ,
તિવિદેહુ તિહંડ-વિરયાણુ' ૧૧૧૧

▣ શબ્દાર્થ ▣

ભવંત કેવિ-જેટલાં પણ કોઈ

સાહુ-સાધુ

ભરહોરવય-ભરત અને ઔરવત ક્ષેત્રમાં

મહાવિદેહે અ-અને મહાવિદેહમાં

સંવેસિં તેસિં-તે સર્વને

યજ્ઞો-પ્રણામ કરું છું

તિવિહોણુ-ત્રણ પ્રકારે (કરણ, કરાવણ અને અનુમોહન

તિહંડ-ત્રણ હંડથી [મનથી પાપ કરવું તે મનહંડ, વચ્ચ

થી પાપ કરવું તે વચનહંડ, કાયાથી પાપ કં

તે કાયાહંડ]

વિરયાણુ-વિરામ પામેલા

જરત, ઐરવત, અને મહાવિદેહ મોનમાં રહેતા જે
 દેહમાં આધુ મન, વચન અને કાયાથી સખાપ પ્રગતિ કરતા
 નથી તેમજ દરાવતા પણ નથી અને સખાપ પ્રગતિથી
 હમયન પણ કરતા નથી, તેમને માત્ર પ્રજ્ઞામ.

❧ સૂત્ર-પરિચય ❧

સર્વ સાધુઓને આ સૂત્ર દ્વારા વંદન કરવામાં આવ્યું હોવાથી તે ‘સંવસાદુ-વંદણ સૂત્ર’ તરીકે પણ ઓળખાય છે.

સાધુનું સ્થાન પંચપરમેષ્ઠિમાં પાંચમું છે. પાંચે પરમેષ્ઠી આરાધ્ય, પૂજ્ય અને શ્રદ્ધેય છે. સાધુ ભગવંતનાં સેવા-ભક્તિથી ધર્મોપદેશમાં સતત જાગૃતિ રહે છે. તેમના ચારિત્ર્યયુક્ત ઉપદેશથી આપણને ધર્મમય જીવન જીવવાની પ્રેરણા મળે છે. આવા ઉપકારી સાધુ ભગવંતોનાં આ સૂત્રથી નમસ્કાર કરાયો છે.

[११६]

१६. संश्लिप्त-पञ्च-परमेष्ठि-नमस्कारः

नमोऽर्हत्-

सिद्धायार्योपाध्याय-

सर्वसाधुभ्यः

[૧૨૦]

ॐ ભાવાર્થ ॐ

શ્રી અરિહંતોને, શ્રી સિદ્ધોને, શ્રી આચાર્યોને, શ્રી
ઉપાધ્યાયોને અને સર્વ સાધુઓને નમસ્કાર હો.

જે સૂત્ર પરિચય ન

નવદ્વાર મંત્રનું આ ટૂંકું સૂત્ર છે. પંચપ્રતિભદ્રતા
 ત્રીમાં પ્રાયઃ આ જ સૂત્ર સો પ્રથમ સંસ્કૃત જાપમાં
 લેયેલું છે. શ્રી સિદ્ધમેનદિવાકરમુનિશ્રીએ આ સૂત્રની
 ત્રણે દરી છે. સંસ્કૃતપરકૃત પ્રાકૃત-અર્થમાનાથી જાણનાં
 ત્રીને સંસ્કૃત શિષ્ટ જાપા માની સંસ્કૃતમાં સ્વયંની
 જાણી પડેલું આ સૂત્ર રૂપું પણ એ મારે આ આગામ
 જગતને આદરું પ્રાયશ્ચિત્ત કરવું પડ્યું વળ

ૐ શબ્દાર્થ ૐ

ઉવસગ્ગ હર-ઉપદ્રવોને દૂર કરનાર
પાસ-પાર્શ્વ યક્ષ છે જેમને અથવા આશાથી મુકાયેલાને
પાસ-ત્રેવીસમા તીર્થ-કર શ્રી પાર્શ્વનાથ લગવાનને
વંદામિ-વંદન કરું છું

કમ્મઘણુમુક્ક-કર્મસમૂહથી મુક્ત
વિસહર વિસ નિન્નાસ-સપાંના ઝેરને દૂર કરનાર
(મિથ્યાત્વાદિ દોષોને દૂર કરનાર

મંગલ કલ્લાણુ આવાસ-મંગળ અને કલ્યાણના ઘર
વિસહર કુલિંગ મંત-વિષહર કુલિંગ મંત્રને
કંઠે ધારેઈ-ગળામાં ધારણ કરે છે (રહે છે)

જો સયા મણુઓ-જો મનુષ્ય નિત્ય
તરસ-તેના

ગહ રોગ મારી હુકું જરા-ગ્રહ, મહારોગ, મરફી (પક્ષે)
મારણ પ્રયોગ અથવા મહામારી વિગેરે ઉત્પાત :

હુટ તાવ

જાંતિ ઉવસામ-શાન્ત થાય છે

ચિદ્દઉ-રહેા

દરે-દર

મતો-મંત્ર

તુજ-તમને

મણામો-નમસ્કાર

વિ-ખરેખર

ખરુદ્રો-ધણાં દેળ આપનાર

215-214 B (414 B)

સાનિટરિયેનુ-મનુષ્ય અને નિયંત્રણતિમાં

६-५३

८५। यावन्ति न-८५। आप्न दृष्टा नदी

કુરુષ દોગચાસી-કુરુષ અને કુરુષિને (કુરુષાને)

22-1414.

અમને હવે-અમને દર્શન પ્રાપ્ત થયે

विंतामपि दृश्यमान वल्गुद्वये-विंतामपि २०५.

५३३३ ५३३३

ਮਾਨਿ-ਮਾਨਾ ਹੋ ਏ

॥ श्री-गुरु-गणेशाय नमः ॥

ਅਮ-ਉਪਾ

DATE: 08-17-2019

3-2-74 4:15

1951-52 10 10

महाभारत-३ महायुद्धादि

[illegible]

67-10-2542

[illegible]

CONFIDENTIAL

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 84

104-2100-1000

5. Prüfung der Vorgehensweise (19 Punkte)

12-20-21

જેનાં જપટોનાં ૧૨ જનાં પાર્શ્વનાથી ૧
(અથવા જેનાં અર્ચનં જપટોનાં ૧૨ અને આશીર્વાદી ૬
છે) ગાંઠ માની કાઢી મન શરેવા ૧૨, જેનાં (નામઅર્ચન
દાગ) વિપત્તિનાં જેનાં નામ ૧૨ છે, (જેનાં મિત્રા
આદિ દોષોને ક્ષર કરે છે) અને જેનાં મંગલ તથા કલ્યાણ
ના ધામરૂપ છે, તેવા શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાનને
વંદન કરું છું. ૧.

‘વિમલ-કૃતિંજ’ નામના મંત્રનું જે મનુષ્ય મ
ઝોકાથ ચિત્તથી રટણ કરે છે તેના દુષ્ટ ગોળા, અનેકક
રોગો, મરદી અને દુષ્ટ (વિપમ) તાવો શાંત થઈ જ
છે-મટી જાય છે. ૨.

તે મંત્રની વાત બાલુજો રાખીજો તો પણ હે પા
નાથ ભગવંત ! આપને બાવખૂર્ચક કરેલા નમસ્કાર
ધણું ફળ આપે છે, આનાથી મનુષ્ય અને તિર્થંચરિ
રહેલા છવો દોઈ પાળ પ્રકારના કુઃખ કે દુર્ક
પામતા નથી. ૩.

ચિંતામણિ રત્ન અને કલ્પવૃક્ષથી પણ અધિક
ધરાવનારું તમારું સમ્યક્ત્વ પામવાથી છવો સહેલ
મુક્તિપદને પામે છે. ૪.

આ રીતે હે પાર્શ્વજિનચંદ્ર ! હે મહાકીર્તિવ
મેં ભક્તિથી સભર હૈયે આપની સ્તુતિ કરી છે
દેવ ! તેના પ્રભાવથી મને ભવોભવ સમ્યક્ત્વ
સુશુરુ અને સુધર્મ પર શ્રદ્ધા] આપજો. ૫.

૯ મૂત્ર પરિચય ૯

ઉપરગોને. દુઃખ-દર્દોને દરનાના દિશાએ અને
પાના પહેલા શબ્દના દિશાએ આ મૂત્ર 'દિવમગ્ન દર'
'૨' નામે જોળખાય છે.

આ સૂત્રમાં રહમા વીધં દરદેવ શ્રી પાળનાય બજા-
નને ચંદના દરી કૃતિ ઉચ્ચમાં આવી છે તેમજ
મના અભિના પ્રબાવથી બચોબાવ સમ્યક્ મંદ તેથી
વદ પ્રાર્થના કરવામાં આવી છે.

આ મંત્ર-સ્તોત્ર છે. નવરમગ્નમા તેજાં બીજું
તન છે. સ્તોત્રના પંદાનાં મંત્રો એકિત છે. સદાપૂર્વક
ન સ્તોત્રનું નિન્ન અને ગતવ સમાદ્ય કરવાથી જૌનિક
ને આધ્યાત્મિક દુઃખ-દર્દો દૂર થાય છે. આમાંનાં સમ્ય-
કોનાદિતું બળ પણ વધે છે. આમાં દરી બદલાઈ
જામીર, આ મુક્તી ગાના દરી છે.

આમાં પહેલી ગાયાના વિષય વિગિત દુષ્ટુખ
છે. બીજીનો વિષય કૌમને વિગદર કૃતિંગ મંત્ર
છે. ત્રીજીનો વિષય કૌમને ખામો નમસ્કર છે, ચોથોનો
વિષય કૌમનું સમ્યક્ છે. અને પાંચમી ગાયાનો
વિષય અભિપૂર્વક આગિની માગતી છે. આમ દરદેવ
મંત્ર-મંત્ર-નમસ્કર-સમ્યક્ અને અભિ પ્રબાવનાં છે.

૧૮. જય વીયરાય-સૂત્ર.

જય વીયરાય જગગુરુ !
 હોઉ મમં તુહ પસાવઓ ભયવં
 ભવ-નિન્વેઓ મગ્ગાણુસારિઆ
 ઈદુક્લસિદ્ધી ॥૧

લોગવિરુદ્ધચાઓ,
 ગુરુજણુપૂઆ પરત્થકરણું ચ;
 સુહુગુરુનેગો તન્વચણુસેવણા
 આભવમખંડા. ॥૨

વારિજજઈ જઈવિ નિચાણુખંધણું
 વીયરાય ! તુહ સમયે;
 તહ વિ મમ હુજ્જ સેવા,
 ભવે ભવે તુમ્હ ચલણાણું. ॥૩

દુઃખદુઃખઐઃ કમ્મદુઃખઐઃ,
 સામાહિમરણુ' ચ બોહિલાભો અઃ
 સંપન્નજિ મહ ઐઅં,
 તુદ નાહ ! પાણામકરણેણુ'. ॥૪૧॥
 સર્વ-મઙ્ગલ-માઙ્ગલ્યં,
 સર્વ-કલ્યાણ-કારણમ્;
 પ્રધાનં સર્વ-ધર્માણાં,
 જૈનં જયતિ શાસનમ્. ॥૪૨॥

* શીઘ્રદાઈ *

જય-જય થાઓ (તમારો મારા હૃદયમાં)

વીયરાય-હે વીતરાગ !

જગગુરુ-જગદ્ગુરુ !

હોઉ-હો

મમ-મને

તુહ-તમારા

પભાવઓ-પ્રભાવથી

ભાયવં-હે ભગવાન !

ભવનિવેઓ-ભવનિવેદ

મગ્ગાણુમારીઆ-મોક્ષમાર્ગને અનુકૂળ વૃત્તિ-વર્તન

ઈદૃક્લ સિદ્ધિ-ઇદ ક્ષણની સિદ્ધિ

લોગવિરુદ્ધચાઓ-લોકનિંદા પ્રવૃત્તિનો ત્યાગ

ગુરુજણપૂઆ-ગુરુજનઃ ધર્મગુરુ, વિદ્યાગુરુ, વડીલ માળ
ભાવપૂર્વક સેવા

પરત્યક્ષણચ-અને પરોપકાર સેવા

મુદગુરુ જોગો-ચારિત્ર સંપન્ન ગુરુનો જોગ

તત્ત્વચક્ષુ મેવણા-તેમની આજ્ઞાનુસાર વર્તન

આમયં-મ મારમાં બ્રમણ દરવું પડે ત્યાં સુધી

અથવા આ જન્મના અંતસુધી

અમંદા-અમંદપણે

દારિદ્ર્યજર્જર-નિવેદ કર્યો છે

જર્જર વિ-જોડે

નિયત-નિયત (દુન્યવી વસ્તુની પ્રાપ્તિનો નિર્ધાર)

બંધન-તણી કરતું તે

તુલ-તમારા

સમયે-આશ્રમાં

તદવિ-તે પણ

મમ-મને

દુઃખ-પ્રાપ્ત થાઓ

તેવા-ઉપાસના

જયે જયે-પ્રત્યેક જયમાં

તુલ-તમારા

ચલણ-ચરણોની

દુઃખ-પ્રાપ્ત થાઓ-વાતદુઃખ (દયાય, મનોવિકાર - દીનતા)
તે તથા.

દુઃખ-પ્રાપ્ત થાઓ-કમંદાય

સમાધિ મરણ-અમાપિ (નિનાદિ વદિત ચિત્ત માર'વ)
પૂર્વે મરણ

ગોદિતગો-બોધિતામની પ્રાપ્તિ

મ-મને

મંથન-પ્રાપ્ત થાઓ

મદ-મને

મંથન-પ્રાપ્ત

તુલ તાલ-તે તથા તમને

પૂર્વે મરણ-પ્રાપ્ત થાઓ મરણ

મંથન-પ્રાપ્ત થાઓ મંથન

મંથન-પ્રાપ્ત થાઓ મંથન

[૧૩૦]

સર્વ કલ્યાણ કારણ-સમસ્ત કલ્યાણને કરનારા
પ્રધાન-શ્રેષ્ઠ
સર્વધર્મોણ-સર્વધર્મોમાં
જેન-જિનેશ્વરદેવતું
જયતિ-જયવંતું વતે છે
શાસન-શાસન

દે વીનવાગ જગજગુરુ ! તમે, માન દિલમાં જ્યા
 ના પતો. તમારો જ્ય હો ! દે જગજગત ! તમાન પ્રભાવ
 થી મને 'માય નિર્વેદ' અર્થાત્ સ્વચ્છાર પ્રત્યે વિલાસ
 મમત હો. અરુચિ-અવગમો-અભાવ વત્યો હો. 'માર્ગો-
 મુમાદિના' અર્થાત્ મોક્ષ માર્ગને મનુષ્ય પાત્ર તથા
 પાત્ર રહ્યા હો. અથવા નરવાનુસાનિતા ચેત્ત્વે માત્ર
 વેનાની વાત હોતી નાનિવદ વાતનો અવલોક -રો. મુદ્-
 દેવ ત્રિદિ-દેવ દર્શનાદિ-મોક્ષ માર્ગની નાથના ચિત્તની
 સમ્યક્તા પૂર્વક માત્ર એ માટે જરૂરી મંત્ર હવ. (અર્ચ
 વિગ્રાદિ) મિદ્ર યાદો ! ૧.

દે પ્રભા ! મને એક જાન મળે કે જેની માન
 મન 'લોકરિન્દ્ર' લોક-નિધિ, લોકને જેનાથી જાણે
 માન એક જાન મળે પણ હાથ મરવા માટે લગ્યાય નહિ.
 જે પ્રભા માટે આદરમાર નમિત્ત એવાનમિત્ત મટે, પળેપળે
 પાલિત કરજુ' રહે.

[illegible]

1. 1950年10月，中央人民政府政务院决定，在全国范围内开展“三反”运动，即反贪污、反浪费、反官僚主义。这一运动旨在整顿国家机关，提高行政效率，防止腐败现象的蔓延。

❧ ખલા-સ્કંધ ❧

હે ભગવંત ! આપે આપના ખલામાંથી અભિમાન દૂરે દૂગાવી દીધું. માણસ અભિમાન કરે છે ત્યારે ખલા ઊંચા થઈ જાય છે. હે પ્રભુ ! આપ અનંતબળી છતાંય ગમે તેવા જીવન કરનારા મામૂલી માણસ સામે પણ ગર્વથી ખલા ઊંચા ન કર્યાં.

હે ભગવંત ! આપે અનેક જીવોના આત્મોદ્ધારની જવાબદારી આપના ખલે ઉપાડી હતી અને તે પણ કોઈ જાતના બદલાની અપેક્ષા વિના ! આપે જેની જવાબદારી ઉપાડી તેને આપે તારી દીધા. જે ખલાએ આવી ભારે જવાબદારી સફળતાથી ઉપાડી તે ખલાની હું પૂજા કરું છું.

હે ભગવંત ! આપની સ્કંધ-પૂજાથી મને પણ એવી તાકાત મળેા કે મારા કાળે આવેલી કલ્યાણ જવાબદારી હું કરી જ આશા કે અપેક્ષા વિના સફળતાથી વહન કરી શકું ! તેમજ ખલામાંથી ને હૃદયમાંથી મારું અભિમાન ચાલ્યું જાય !

મરનકે છે

તે ભગવાન ! આપને ત્યાંથી અને ત્યાં પુણ્ય સ્થાન
 ત્યાં અને ત્યાંથી આપને ત્યાં આત્મચિંતન કરતા
 છે. આપે દરદરમાં અને જોડાઈ આત્મ-પ્રવાણ
 ને વિચાર્યું છે આત્મચિંતન અને આત્મકથાનમાં સ્થાન
 ને એવું આપણે મરનકે પ્રવેશ કરીએ છીએ.

તે ભગવાન ! આપની મરનકે પદના પ્રવેશનો અને
 એવું ભગ મળે છે હું મરનકે આત્મ-ચિંતનમાં
 પદવિત્તિ વિચારમાં રહું !

જા લલાટ ની

હે ભગવંત ! આપ તો ત્રિકાળજ્ઞાની હતા. આપના 'લલાટે શ્રં લખ્યુ' એ તેની આપને જાણ હતી, છતાંય આપે આપની આત્મસાધના અવિરત ચાલુ રાખી હતી. અજ્ઞાનીઓએ આપને અનેક પ્રકારનાં કષ્ટ આપ્યાં તો એ પ્રસંગે આપ વિચલિત ન થયા. અને દેવોએ, રાજાઓએ, શ્રીમતોએ આપની પૂજા કરી તોપણ આપ હરખાઈ ન ગયા. પૂજા અને પીડાના પ્રસંગોમાં આપ સમભાવમાં જ રહ્યા. આપના લલાટની રેખાઓ અને નસોમાં કોઈ જ ફેરફાર ન થયો. આવા સમ અને શાંત લલાટની હું પૂજા કરું છું.

હે ભગવંત ! આપના લલાટની પૂજાના પ્રભાવથી મને પણ એવું બળ મળે છે જેથી લલાટના લેખ મિથ્યા કરવા કે લલાટે લખેલાં દુઃખોમાં રાહત મેળવવા હું દોરા-ધાગા-મંત્ર-માહળિયા વગેરેના પ્રલોભનમાં ન પડું અને અવિરત આત્મસાધના કરતો સુખ અને દુઃખમાં સમભાવી રહી શકું !

★ કંઠ ★

હે ભગવંત ! આપ જરૂરી પ્રસંગે જરૂર પુરતું જ
 ઔષધ, આપે અમારી અનેક શંકાઓનું સમાધાન કરું
 છે, આપે અમારા આત્મોત્તાર માટે તરવો અને મોક્ષ
 માર્ગની મંજુલ અને દિવ્ય વાણીનો યોગ વદાવ્યો છે.
 આપના કંઠે તો કામનું ઘડું છે. આપને સાંજની અનેક
 સુષો યવમાગર તરી ગયા છે.

હે ભગવંત ! આપના કંઠની પૂજના પ્રજાપત્યે
 મહામા જોવી શક્તિ પ્રકટે છે જેથી મારી વાણીને
 મારું અને સૌનું દિવ માય અને આપના મોંઘની જેમ
 મારા મોંઘથી આત્મનિષ્ઠ બની શકું !

જી લલાટ ની

હે ભગવંત ! આપ તો વિદ્યાળજ્ઞાની હતા. આપના
‘ લલાટે શ્રં લખ્યું ’ છે તેની આપને જાણ હતી; છતાંય
આપે આપની આત્મસાધના અવિરત ચાલુ રાખી હતી
અજ્ઞાનીઓએ આપને અનેક પ્રકારનાં કષ્ટ આપ્યાં તે
એ પ્રસંગે આપ નિગતિ ન થયા. અને દેવોએ
રાજ્યોએ, શ્રીમંતોએ આપની પૂજા કરી તોપણ આ
હરખાઈ ન ગયા. પૂજા અને ગીડાના પ્રસંગોમાં આ
સમભાવમાં જ રહ્યા. આપના લલાટની રેખાઓ અં
નસોમાં કોઈ જ ફેરફાર ન થયો. આવા સમ અને શાંત
લલાટની હું પૂજા કરું છું.

હે ભગવંત ! આપના લલાટની પૂજાના પ્રભાવે
મને પણ એવું બળ મળે છે જેથી લલાટના લેખ
મિથ્યા કરવા કે લલાટે લખેલાં હુઃખોમાં રાહત મેળવવા કે
દોરા-ધાગા-મંત્ર-માદળિયા વગેરેના પ્રલોભનમાં ન પડું
અને અવિરત આત્મસાધના કરતો સુખ અને હુઃખ
સમભાવી રહી શકું !

★ ઠંઠ ★

હે ભગવંત ! આપ જરૂરી પ્રયત્ને જરૂર પૂરતું જ
 બેઠ્યા. આપે અમારી અનેક અંકાઓનું સમાધાન કર્યું
 છે. આપે અમારા આત્મોદાર માટે તરવો અને મોટ
 નાવની મંજૂર અને દિવ્ય વાહનોનો જોત વહાવ્યો છે.
 આપના કંઠે તેા હામડાં છે. આપને આંસુની અને
 છુલો જલસાગર તરી ગયા છે.

હે ભગવંત ! આપના કંઠની પૂજના પ્રજાવાસી
 મારામાં એવી અદ્વિત પ્રદયે કે જોડી મારી પાડી
 મારું અને સૌનું હિત યાય અને આપના મોનની જેમ
 મારા મોનથી આત્મનિષ્ઠ જની ગયું !

* હૃદય *

હે ભગવંત ! આપના હૃદયની-હૈયાની કલ્પના કરું છું અને મારુંરોમે રોમ ઉલ્લસિત થઈ જાય છે. આપનું હૈયું ઉપશમભયું, નિરુપ્ક, દેખણ અને કરુણા-સભર હતું. આપના હૈયે સદાય અને સતત જીવમાત્ર માટે પ્રેમનો સાગર ધૂધવતો હતો. આપનું હૃદય મૈત્રી-ભાવથી ઘળકતું હતું. આપના શરણે આવનારને આપ હૈયે લગાડતા હતા.

હે પ્રભુ ! આપના હૃદયની પૂજના પ્રભાવથી એ જ જંખું છું કે મારા હૈયે સદાય નિરુપ્તા, પ્રેમ, કરુણા, અને મૈત્રીભાવના જ ઘોધ વહે.

ભાવિ *

હે ભગવંતે ! આખાલની ગમને પ્રક્રિયા સી પડી.
અનુદામને નાખિમાં દિવદ દરી નાને મનને જાતમા
! એટલામાં જોડી, પાતા. પાતા, અને એને જેમ
જનાની આપે ક્રોધપ મમામિ જિત કરી.

હે પ્રભો ! આપની નાખિની જાતના પદાર્થો અને
સી શક્તિ મળે છે મારા પ્રાણને-આપને નાખિયા વિષે
તે હું પણ આપનાં અદર્શ શરૂપ-માવડામાં જન
ની મુખે !

જિનેશ્વર ભગવંતની આ પ્રમાણે શ્રદ્ધાવાદથી જન
સાધી મન નિર્મળ થને છે. મન બાવનાઓ લાગે છે
મને નિર્મળ મન અને શ્રદ્ધાવાદથી નાખિ-અનુદા મળે
! આદિય મુદ્દ મળાથી પ્રમાણે શ્રદ્ધાવાદ મળે છે
માત્રા પરમાત્મા અને છે. એમ કહેવાય છે. મન નિર્મ
લ છે. આપણે આપણ-આપણની જિત પણ છે.

આપણી બાવના મારી નિર્મળ-પ્રમાણે શ્રદ્ધાવાદ મળે છે
માત્રા, [નિર્મળ-પ્રમાણે વિધિ અનુષ્ઠાન મળે છે !

મૃત્યાદિ અનેકાનેક નાત્ય વિગેષાંશી અગદ્ગત ! તે
મમાશા પ્રયત્નના સ્વામી અભિનય પ્રભુ ! આ જગતમાં
માપ જ એક એવા છે કે આપનું દયાન કરતાં ભવ્ય
શ્રવ આપના જેવા બને છે ! ભમરીના ગુંદરવે મૃચળ
ભમરી બને છે, એમ ઉક્ત વિશેષજ્ઞોથી આપનું ગુંદરવ

૯૨
 જાતે જાતે પૂરું નવેથી જ કેટલી
 જાતે જાતે મુજબ વસવાટના ડાંગરો મહાવીરદેવ ! આપે
 તો એક જાતે વસવાટ મુજબ મનના મામળામણના પારણે
 માસળમાળુ કયા. આની નામે હું શું કરું છું ? જાત-
 પાતને સનાતન મને કયા જાય છે ? મને ખાવું જોઈએ કયાં
 લાગે છે ? પ્રભુ ! એ કુટિલ આહારસંજ્ઞાથી મને બચાવ.
 તારું એવું હું ધ્યાન કરું કે પાપી આહારસંજ્ઞા પર મને
 ધૃષ્ટિ વરસે !

હે ત્રિભુવનના નાથ ! તમને જનમતાં સ્વર્ગની મોટી સામ્રાજી દિક્કુમારીઓએ નવરાવ્યા હુંલરાવ્યા, રાસગીત ગાયા, અને ૬૪ ઇન્દ્રોએ મેરુ શિખર પર તમારા જન્માભિષેક ઊજવ્યા ! કેટલું મોટું પુણ્ય ! છતાં પ્રભુ ! તમે લેશ પણ અભિમાન ન કર્યું. કેમ કે આમાં કોઈ આત્મપુરુષાર્થ ન દેખ્યો, આત્માસિદ્ધિ ન દેખી, કિંતુ પુણ્યકર્મની લીલા દેખી. પરની લીલામાં શા અભિમાન કરવાં ? ત્યારે મને રાખ ને ધૂળ જેવું મળ્યું છે છતાં હું અભિમાનમાં મરું છું.

હે જગતના નાથ! આપને જનમથી રાજશાહી સુખો મળ્યાં, રાજવૈભવ મળ્યા, છતાં આપ જોમાં લેપાયા નહીં, ખુશી ન માની, કેમ કે જોથી આત્માને કથું દિત

દેવાનું ન દેખ્યું. આની કામ મને શું મળ્યું છે ? હીકનાં !
 મેં તારા પ્રેમ જાલીવાર તરીકે કર્યા માટે પાલનિની પા-
 ની, પ્રેમ ! મારું શું થયું ? મને જેવું હવે મારું કે
 હું આ દુનિયાના મન-દેવ મને જેવું હવે મારું
 દેવ, ખતરનાક દેવું, મેં એના પર મને મન-દેવ મારું
 મારું, મારું ન થાય, તું મારે કોલિન-દેવ મને મારું
 મારું મારું જ કોલિન-દેવ મને મારું મારું
 એની આગળ આ મુખ-મ પાત્ર મારું મારું
 હું મું કામ મારું મારું જો તારી આગળ એને હિંમતી
 મારું, મેં તો એના મારું જો કે મારું મને આગળ જ
 તારી.

મેં કિમેયર જમવાનું તમે કાલિય તો દેવો
 જારી લખવા મારી ! કેવા પાત્રિય મેં દેવો મારી
 કેવું રિયલ મેં રાત મેં તો મારું મારું
 તમામ મુકોમલના ન મારી. મિત્ર મારી દેવો મારી
 મારું મારી મારી. મારું મારું મારી મારી
 મારું મારી મારી. મારું મારું મારી મારી
 મારું, મારી મારી

મેં જાલીવાર ! મારું મેં મારી મારી મારી મારી
 મારી મારી મારી મારી મારી મારી મારી
 મારી મારી મારી મારી મારી મારી મારી
 મારી મારી મારી મારી મારી મારી મારી
 મારી મારી મારી મારી મારી મારી મારી

દાન દેવા સુધીનું સાચું સાધુ-જીવન આપને ત્યાં જ મળે છે. તાપસ થઈને જંગલમાં રહ્યા પરંતુ ત્યાં પાણી-વનસ્પતિ વિગેરેના જીવોની હિંસા કરવાની છૂટ; એટલે ત્યાં સર્વથા અહિંસામય આરિત્ર ક્યાં ? ખરેખર સર્વથા સંપૂર્ણ અહિંસાનું જીવન કોઈ હોય તો જૈન આરિત્રજીવન જ છે. અને માનવ ભવમાં જ એ થઈ શકે. એમ બતાવી અમને આ માનવ ભવનું સાચું એ જ કર્તવ્ય દેખાડ્યું.

હે જગદાધાર ! એમ આશ્રવ-સંવરનો વિવેક પણ આપણા જ શાસનમાં મળે છે. ‘ અવિરતિ એ કર્મ-બંધનનું કારણ છે, ’ એવું આપના સિવાય કોણ બતાવે છે ? ‘ પાપ ન કરીએ છતાંય જો એના ત્યાગની પ્રતિજ્ઞા નથી, વિરતિ નથી, તોય કર્મ બંધાય. ’ એની આપના સિવાય ખીજ કોઈ ધર્મવાળાને સૂઝ નથી. એમ સમિતિ, શુષ્કિ પણ આપના જ ધર્મમાં મળે છે. વિસ્તારથી પ્રાયશ્ચિત્તનું વર્ણન આપને ત્યાં જ તેમ જ કર્મસિદ્ધાંત, ૧૫૮ કર્મ, એની પ્રકૃતિ-સ્થિતિ, રસ, પ્રદેશ, એના બંધ, ઉદય ઉદ્ધી-રણા-સંક્રમણ, અપવર્તના, નિકાચના ૧૪ શુણ્ઠ સ્થાનક, અનેકાન્તવાદ ઇત્યાદિ પર બહુ મોટા વિસ્તારથી વિચાર આપે જ બતાવ્યો છે. જૈનધર્મની જ આ વિશિષ્ટતાઓ છે. આ પ્રકાશ વિના કદ્યાણ શે સધાય ?

હે અરિહંત દેવ ! અજ્ઞાનના અંધકારમાં રણડતા અમને આપના જીવનનું આલંબન આપી ભવ્ય ઉપકાર કયો છે કેમકે એથી અમને રાંકને આરાધનાનું

મળે છે, ને આપના આલંબને મન પવિત્ર તથા
 'સાધનાની પ્રેરણાશયુ' રહે છે આપનો અનુપમ અદ્-
 બુદ્ધિ વળી હે પ્રભુ. આપે હવ-મહાદિ તત્ત્વોનો,
 કોતોનો, અને મોક્ષમાર્ગનો મત્ત્યપ્રદાશ આપી
 મને પદ અનુદદ ઉપદાર કર્યો છે માટે જ આપ
 મને 'ધર્મચક્રવર્તી' છે. આપની મેવાના પ્રભાવે
 મને જે પ્રદાશ મળે, એ મોક્ષમાર્ગની ઉચ્ચ સાધના
 ને, અમારી પાપી મમ્કોષાદિ વાચનાઓ મટે, આદા-
 દિ પાપ મંજાઓ મટે, અમારા હાન-રૂપ કષાતા લાય.
 એ અમને જડ પદાર્થ યાજન તથા પદ પદ મમતા
 રહ્યા ન મટે, તથા જેવડ અમારા આત્માનાં દીન
 વર્તીએ, મન-દર્શન-ચાન્નિતમાં જ તનુપ દર્શિ, જે જ
 અમારી પ્રાર્થના છે.

(૨)

શાંતિ જિનેશ્વર સાથે આપણ, શાંતિ કરવા પ્રાણ કલિમેં...
હો જિનજી ..

તું મેરા મનમેં તું મેરા દિલમેં, મ્યાન ધરું પલપલમેં આપણજી...
તું મેરા...૧.

ભવમાં ભમતા મેં દરિયાન પાયો, આગા પૂરો ઝોક પલમેં
હો જિનજી તું મેરા...૨.

નિશ્મલ જ્યોત વદન પર સોહે, નિકસ્યો જ્યું ચંદ્ર બાદલમેં
હો જિનજી...૩.

મેરો મન તુમ સાથે લીનો, મીન વસે જ્યુ જલમેં
હો જિનજી...૪.

જિનરંગ કહે પ્રભુ શાંતિજિનેશ્વર, દીઠો જી દેવ સકલ મેં હો
જિનજી...૫.

(૨)

કેાયલ ટહુકી રાત્રી મધુવનમેં, પાર્શ્વ શામળિયા તમે દિલમેં,
કાશી દેશ વારાણસી નગરી, જન્મ લિયો પ્રભુ કાનિય કુલમેં
...પાર્શ્વ. ૧

ખાલપણી અદ્ભુત જ્ઞાની, કમ ઠકોમાન હયોં એક પદમેં
...પાર્શ્વ. ૨

નાગ નિકાલા કાખ ઝિરાકર, નાગકું સુરપતિ દિયો એક છિતમેં
...પાર્શ્વ. ૩

સંયમ લઈ પ્રભુ વિચરવા લાગ્યા, સંયમેં ભીંજ ગયો એક
રગમેં...પાર્શ્વ. ૪

સંમેતશિખર પ્રભુ મોક્ષ સિધાવ્યા, પાર્શ્વજીકો મહિમા ત્રીન
ભુવન મેં...પાર્શ્વ. ૫

ઉદયરતનકી એહી અરજ હૈ, દિલ અટકે તોરા ચરણકમલ મેં
...પાર્શ્વ. ૬

* શ્રી મહાવીર પ્રભુનાં સ્તવન *

(૧)

શ્રી વીરની પૂજા જમાવે, પ્રભુ વીરનાં કમલ પાને
 પ્રભુ વીરને ગિર સુધાવે, વીર વીરની પૂજા જમાવે...૧
 જગમગમાં વીર સુધાની, નેપા પાર જમાવે,
 પાળી ઘેખડ દર સુધાવે. શિવમંદિર જગદાયે...૨
 દેવમદનમાં આત્મા જમાવી, જાનજ્યોતિ પ્રદાપે,
 કાલ કલેલા અમીરજી મિત્રી, આ કાલ પાર ઉતારે...૩

(૨)

શ્રીને સરિયાળી દે વીર નાની દેશના દે,
 દેવો જલો યોજનનાં સંજગાથ, મમહિન રાજ અંજી...૧
 શ્રી...૧
 શ્રી...૨
 શ્રી...૩
 શ્રી...૪
 શ્રી...૫
 શ્રી...૬
 શ્રી...૭
 શ્રી...૮
 શ્રી...૯
 શ્રી...૧૦

શ્રી આદિજિજ્ઞાનંદની આરતી .

જય જય આરતી આદિ જિજ્ઞાનંદા, નાભિગાથા મરુદેવીકેનાંદા. જ. ૧.
પહેલી આરતી પૂજા કીજે, નરમળ પામી દલાવો ત્રીજે. જ. ૨.
દસરી આરતી હીન દયાળા, મૂલેવા મ કપમાં જગ અજગાલા. જ. ૩.
ત્રીસરી આરતી ત્રિભુવન દેવા, ગુનનંદ મન્દ કદે તોરી ગેવા. જ. ૪.
ચોથી આરતી અઉગતિ ગૂરે, મનવ છિત ફલ શિવગુણ પ્રેરે. જ. ૫.
પાચમી આરતી પુણ્ય ઉપાયા, મૂલચ દે કપલ ગુણ ગાયા. જ. ૬.

મંગળ હીવો.

હીવો રે હીવો પ્રભુ મંગલિક હીવો, આરતી ઉતારીને જાહું
ચિર જીવો. હી. ૧.

સોહામણું ઘેર પર્વ હીવાળી, અમ્બર જેલે અમરાવાળી
હી. ૨.

હીપાળ લણે એણે ફલ અબુવાળી, ભાવે ભગતે વિધન
નિવારી. હી. ૩.

હીપાળ લણે એણે એ કલિકાલ, આરતી ઉતારી રાજ
કુમારપાલે. હી. ૪.

અમ ઘેર મંગલિક તુમ ઘેર મંગલિક મંગલિક અતુર્વિધ
સંધને હોજો. હી. ૫.

શાંતિકલશ.

નમોઽર્ચતુ કહી ત્રણવાર નવકાર ઉવસગગહરં કહી
મોટીશાંતિ જોલવી.

સયલ મિળેસર પાપ નમી, દુરપાળક વિનિ તામ;
વર્ણવતાં સુણતાં થકા, સઘની પ્રગે આશ.....૧

સમઠિત ગુણઠાળે પરિગમ્યા, વળી તતમર મંગમમુખ રમ્યા,
વીસસ્થાનક વિધિએ તપ કરી, એની ભાવદયા દિલમાં ધરી...૧.
જે હોવે મુજ શક્તિ ધર્મી, સવિ ગ્રવ કરું શાસન રસી,
ગુચિરસ ઢલને તિલ્લો ખાધતા, તીર્થ કર નામ નિદાયતાં...૨.
સરાગથી સંયમ આદરી. વચમાં એક દેવનો ભર કરી,
ચવી પન્નર ક્ષેત્રે અવતરી, મધ્યખંડે પણ રાજવીકુટે...૩.
પટનાણી કૃષ્ણે ગુણનીકો જેમ માનસરોવર હંસલો;
સુખ શય્યાયે રજની શેષે, બિતરતાં ચોદ મુપન દેખે...૪.

दाज - बीट स्वयंकी.

पहले मजदूर सिंहा, पीले कपड़ा पहने
 गोरे डेढ़ी सिंहा, गोरे कपड़ा पहने
 पांचमे हुल्लू भावा, छे मजदूर विद्याल.
 बसि पातो 'मजदूर' हुल्लू हुल्लू नदि सिंहा....
 हुल्लू मजदूर, मजदूरमे मजदूर,
 मजदूर विद्याल मजदूर मजदूर हुल्लू हुल्लू.
 मजदूर - हुल्लू मजदूर, मजदूर मजदूर
 मजदूर मजदूर मजदूर मजदूर मजदूर मजदूर

मजदूर - हुल्लू

मजदूर मजदूर मजदूर मजदूर मजदूर
 मजदूर मजदूर मजदूर मजदूर मजदूर
 मजदूर मजदूर मजदूर मजदूर मजदूर
 मजदूर मजदूर मजदूर मजदूर मजदूर
 मजदूर मजदूर मजदूर मजदूर मजदूर

मजदूर

मजदूर मजदूर मजदूर मजदूर मजदूर
 मजदूर मजदूर मजदूर मजदूर मजदूर

ઢાળ - કડખાની દેશી.

સાંભળો કળય જિન-મહોત્સવનો ઈહાં;
 છપ્પન કુમરી દિશિ વિદિશિ આવે તિંહાં;
 માય સુત નમીય, આણુદ અધિકો ધરે,
 અણ સંવર્ત વાયુથી કચરો હરે...૧.

વૃષ્ટિ ગંધોદકે અણટ કુમરી કરે;
 અણ કલશા ભરી, અણટરપણુ ધરે;
 અણટ ચામર ધરે, અણટ પંખા લહી,
 ચાર રક્ષા કરી ચાર દીપક થહી...૨.

ઘર કરી દેળના, માય સુત લાવતી,
 કરણુ શુચિકર્મ જળ-કળશે નહનરાવતી;
 કુસુમ પૂજી, અલંકાર પહેરાવતી,
 રાખડી ખાંધી જઈ, શયન પધરાવતી...૩.

નમીય કહે માય તુજ ખાળ લીલાવતી,
 મેરુ રવિ ચન્દ્ર લગે, જીવળે જગપતિ;
 સ્વામી ગુણ ગાવતી, નિજ ઘર જાવતી,
 તેણે સમે ઈન્દ્રસિંહાસન કંપતી...૪.

રાણ - જોડવીરની દેશી.

જિત્ત વલગ્યાજી, જિત્ત વેગા જલની વડે,
 જિત્ત વેગાજી, ઇંગ્લિંદાસન ચરદે;
 ઇસિંગીનરજી, જેના જિત્ત જલને વડા,
 દિગિનાયકજી, જોડમ ઇંગ્લન જિત્ત તણ. ૧.

નોંધ - છંદ

તણ જિત્તે ઇન્દ મનમાં, ડોલ મનમાં રૂં નાનો.
 જિત્ત વલગ અવધિનાજી જલની, રૂં જાનક જિત્તો. ૧.
 રૂંવાય જાહે જાહેનાં, જેનાય મુકે રૂં.
 જાહે રૂંવાયે જાહેનાયે જાહેનાયે મુકે જિત્તો. ૨.

દાખ

જાહેનાયે જાહેનાયે જાહેનાયે જાહેનાયે
 જાહેનાયે જાહેનાયે જાહેનાયે જાહેનાયે
 જાહેનાયે જાહેનાયે જાહેનાયે જાહેનાયે
 જાહેનાયે જાહેનાયે જાહેનાયે જાહેનાયે

તેમણે મોઢે જે સ્વપ્ન મીઠાં જીતી નજ મુલ તળે,
હું મને મોહમ નામે મરણ મન્ય માટે ત્યાં પતિવંતે,
કેમ કી જિન પતિગિણ થાણી, પાપ કેમે પમ ગળી;
જેવેલી નામે મરણ મોઢે મુરગિ આગા તળી... ૪.

ટાળ

મેરુ ઉપરજી પાંદુક-વનમેં ગિહું દિશે,
શિલા ઉપરજી, સિંહાસન મન ઉલમે,
તિંહા જેસીજી, શડ જિન ખોળે ધગાં,
હરિ ત્રેસઠજી, બીજા તિહા આવી મળ્યા૫.

નોટક :

મળ્યા ચોસઠ સુરપતિ તિંહા, કરે કળશ અડ નતિના,
માગધાદિ જળ તીર્થઐવાધિ, ધૂપ વળી બહુ લાંતિના;
અચ્યુતપતિએ હુકમ કીધો, સાંભળો દેવો સવે,
ખીરજલધિ ગંગાનીર લાવો, અટિતિ જિન મહોત્સવે....૬-

[૨૧૬]

દાણ-વિવાહકાની દેશી

મુને સંભળીને સંભરીયા, માગ્ય વસ્ત્રાને ચરીયા.
 પદપદ જાતા આવે, નિર્મળ જગ દાણા કરાવે... ૧
 નીચ જગ ઓપાડે દેવા, વળી જીવે સર્વે વડા.
 જાગજાગ પાડેલ વસ્ત્રા, દૂધ ચરેલી ચાણા નાથે વડા
 ગિરદાશન વામર મારી, પૂજ્યાનું કેવળે મારી.
 ગિરદાને લાગ્યા ભેદ, દાણાને નિર્મળે મેલે વડા
 ને રેવા મરચિત આવે, પ્રાણ દેલી નવલ પડે.
 દાણાનું મહુ નિલા દાણે, જાણે પડ્યા વડા, મેલે વડા

દાણ-વિવાહ મનાઈ

દાણાનું વિવાહ કેવળ દેવા, કેવળ દિવસ વડા,
 નાનીડેલ વડા નિર્મળ વડા, પડ્યા વડા, મેલે વડા
 દેવાનું વડાનું વડા, દેવાનું વડા, મેલે વડા
 દેવાનું વડા, દેવાનું વડા, મેલે વડા, મેલે વડા

દેવાનું વડા, દેવાનું વડા, મેલે વડા, મેલે વડા
 દેવાનું વડા, દેવાનું વડા, મેલે વડા, મેલે વડા
 દેવાનું વડા, દેવાનું વડા, મેલે વડા, મેલે વડા
 દેવાનું વડા, દેવાનું વડા, મેલે વડા, મેલે વડા

ગન્ધની પાલિત રાગર અપર, રાગર અપર રાગર,
 ગુરુ આત્મક ગરુડો ગુરુ, ગુરુ આત્મક ગરુડો,
 ગેરમાર્ગે ગેરમાર્ગે, ગેરમાર્ગે ગેરમાર્ગે,
 ગામુરની ગામુર તળી ગામુરની ગામુર, ગામુરની ગામુર.

આતમ...૩

ત્રીપાલિત અંતર મંદની ગતિ ગતિ, પાંદરા ગામુરો ગોકો;
 કુકુપતિ નગરગક રો ગોક ગોક ગુનિવેકો,
 પરગુરુ ગુરુનો શોક શોકો, ગે અતીગે અગિયેકો;
 ઈશાન ઇન્દ્ર કો ગુરુ આપો, પ્રભુને દાન અતિવેકો.

આતમ...૪

તત્ત્વમ પોળે ઠની અન્નિદાને, સોદમપતિ મનરંગે,
 વૃષભરૂપ કરી શૃંગ જળે ભરી, ન્દવળ કંદે પ્રભુ અંગે
 પુષ્પાદિક પૂજને છાંટે, કરી ડંસર રંગરોળે;
 મંગળાદીવો આરતી કરતાં સુરવર જય જય બોલે.

આતમ...૫

ભેરી ભૂંગલ નાલ બળવત, વળીયા જિન કર ધારી;
 જનનીધર માતાને સાંપી એણી પેદે વચન ઉચ્ચારી,
 પુત્ર તુમારો સ્વામી હુમારો, અમ સેવક આધાર,
 પંચ ધાવી રમ્ભાદિક યાત્રી, પ્રભુ ખેડાવણ હાર

આતમ...૬

ਅਤੀਤੁ ਸ਼ੇਰੀ ਫਨਮਾਨ੍ਰਿਮਾਸਿਠ, ਧਰਨੀ ਭੂਇ ਫਨਾਏ
 ਭੋਗੁ ਰਾਜੰ ਫਰੇਕਾ ਭਾਨੁ ਫੀਪ ਨੰਦੀਭਰ ਭਾਏ:
 ਫੀਯ ਅਮਾਧੰ ਫਲਾਧ ਫੇਕਾ, ਨਿਯ ਨਿਯ ਫਲਾਧ ਭਾਏ:
 ਫੀਯ ਫੇਕਾਫੇ ਅਭਿਯਾਏ ਨਿਯ ਨਿਯ ਨਿਯ ਭੁਯ ਭਾਏ:

2/15/74...U

[illegible]

2017.04.20

[illegible]

24234. 2

[illegible]

મન પી પાણિ પગ પગર, રાત પાળ મન પાડે,
 ગુરુ મહાનંદ મરોતે પલ જ, મહામનતા મરણ
 ઓમ મનુ પા પાળ પાળ, પાળ પાળી મોખ,
 અપુરની મન મનની મનની મન મન મન મન.

આતમ...૩

જ્યોતિષ જ્યોતર મનની મન મન, પાળ પાળનો મોકો;
 મન મન જ મન મન મન, મન મન મન મન મન;
 પશુ મન મનનો મન મન, મન મન મન મન મન;
 ઈશાન મન મન મન મન, મન મન મન મન મન.

આતમ...૪

તવત મ જોળે ઠરી અનિદાને, સોડમપતિ મનરંગે,
 વૃષભરૂપ કરી શૂંગ જળે ભરી, ન્દવળ કંદે પ્રભુ અંગે
 પુષ્પાદિક પૂજને છાટે, કરી કેસર રંગરોળે;
 મંગળહીવો આરતી કરતા સુરવર જય જય જોડે.

આતમ...૫

ભેરી ભૂંગલ નાલ બળવત, વળીયા જિન કર ધારી;
 જનનીધર માતાને સાંધી જોણી પેદે વચન ઉચ્ચારી,
 પુત્ર તુમારો સ્વામી હુમારો, અમ સેવક આધાર,
 પંચ ધાત્રી રમ્ભાદિક થાપી, પ્રભુ જોડાવણ હાર.

આતમ...૬

અર્ચન કોટી દત્તકપતિ પ્રાપ્તિ. વચ્ચની તુલિ મગલે
 યજ્ઞ દર્શ દેવેના મારજી દીપ નંદીસર લલે.
 દર્શન ચાપાઈ દિભવ દેવા. નિજ નિજ દેવ નાથાઈ.
 દીપા દેવલને અનિલાયે નિજ નિજ નિજ સુધુ માયે

આત્મ . ૩૭

તપશ્ચર્યાનંદિય શિવસૂરીસર. દેવ મિથ્ય વેળા,
 અર્ચનિયમ મન્ય. ગળો પદ. મ્પદ વિજય મગલીના
 પ્રિયપ્રિય તમ મુજ નિજગના, સી મુજ વિભા. મગલીના
 પંડિત મીરોજય તમ મિથ્યો. નિજ નિજ મગલીના મગલીના

આત્મ . ૩૮

દેવના દેવમો. ને. નિજે. ન પ્રાપ્તિ વિચરે લીંગ,
 મગલીના દેવના મગલીના મગલીના, મીરો દેવ નાથા
 મગલીના દેવ. મગલીના મગલીના મગલીના મગલીના
 મગલીના મગલીના મગલીના મગલીના મગલીના

આત્મ . ૩૯

દેવના દેવમો. ને. નિજે. ન પ્રાપ્તિ વિચરે લીંગ,
 મગલીના દેવના મગલીના મગલીના, મીરો દેવ નાથા
 મગલીના દેવ. મગલીના મગલીના મગલીના મગલીના
 મગલીના મગલીના મગલીના મગલીના મગલીના

શ્રી આદિજિણુંદની આરતી :

જય જય આરતી આદિજિણુંદા, નાભિરાયા મરુદેવીકેનંદા. જ. ૧.
 પહેલી આરતી પૂજા હીજે, નરભવ પામી લ્હાવો લીજે. જ. ૨.
 ફસરી આરતી દીન દયાળા, ધૂલેવા મ ઉપમાં જગ અજવાલા. જ. ૩.
 તીસરી આરતી ત્રિભુવન દેવા, સુરનરઘન્દ્ર ઠરે તોરી સેવા. જ. ૪.
 ચોથી આરતી ચઉગતિ ચૂરે, મનવંછિત ફલ શિવસુખ પૂરે. જ. ૫.
 પાંચમી આરતી પુણ્ય ઉપાયા, મૂલચ દે ઋપલ ગુણ ગાયા. જ. ૬.

મંગળ દીવો.

દીવો રે દીવો પ્રભુ મંગલિક દીવો, આરતી ઉતારીને બહું
 ચિરજીવો. દી. ૧.

સોહામણું ઘેર પર્વ દીવાળી, અમ્બર ખેલે અમરાવાળી
 દી. ૨.

દીપાળ ભણે એણે ફલ અનુવાળી, ભાવે ભગતે વિધન
 નિવારી. દી. ૩.

દીપાળ ભણે એણે એ ઠલિકાલ, આરતી ઉતારી રાજ
 કુમારપાલે. દી. ૪.

અમ ઘેર મંગલિક તુમ ઘેર મંગલિક મંગલિક ચતુર્વિધ
 સંધને હોજો. દી. ૫.

શાંતિકલશ.

નમોઝડત્ત કાઠી ત્રણવાર નવકાર ઉવસગગહરં કાઠી
 મોટીશાંતિ જાલવી.

૧૦ સૂત્ર પરિચય

આ સૂત્ર મહા પ્રભાવવંતું છે....કેમકે

(૧) દરેકે દરેક જૈન શાસ્ત્રને ભાળતાં પ્રારંભે આને યાદ કરવું પડે....

(૨) એ સમસ્ત મંત્રોથી અડિયાતો મંત્ર હોઈ મહામંત્ર છે....

(૩) એને એક વાર પણ રટતાં પાપક્રમોની કાળ સ્થિતિ ૫૦૦ સાગરોપમ કાળ જેટલી તૂટે છે, અને

(૪) જેના દિલમાં પરભવ જતાં મૈત્રીભાવ અને નમસ્કાર મહામંત્ર હોય એની સફળિતિ જ થાય....વગેરે આનો પ્રભાવ છે.

આ સૂત્રમાં નમો પદથી પંચ પરમેષ્ઠીને નમસ્કાર કરવામાં આવ્યો છે પરમેષ્ઠીને નમસ્કાર એટલે નમન; એ કરતાં હૃદયમાં નમ્રતા લાવી પરમેષ્ઠીને ભક્તિપૂર્વક વસાવવા જોઈએ. પરમેષ્ઠી એટલે પરમ ઉચ્ચ સ્થાને રહેલા. કેમકે એ પ્રતિજ્ઞાપૂર્વક સર્વ પાપના ત્યાગી એવા પાંચ પરમેષ્ઠી છે, અરિહંત, સિદ્ધ, આચાર્ય, ઉપાધ્યાય, સાધુ. એમને ભાવથી નમસ્કાર કરાય એ સર્વ પાપનો અત્યંત નાશ કરે છે. એ શ્રેષ્ઠ મંગળ છે.

એમા અરિહંત એટલે આઠ મહા પ્રતિહાર્યની શોભા ને યોગ્ય વીતરાગ સર્વજ્ઞ તીર્થ કર ભગવાન જે ધર્મ-શાસન અને અંધ સ્થાપે છે

સિદ્ધ એટલે સર્વ કર્મનો દાય. કરીને મોક્ષ પામેલા

[સ સારના જન્મ-મરણથી છુટકારો પામેલા.] આચાર્ય
એટલે પચાચારને સ્વયં પાળી એનો પ્રચાર કરનારા.
ઉપાધ્યાય એટલે જિનાગમ લણાવનારા, સાધુ એટલે
મોક્ષમાર્ગ જ્ઞાન દર્શન ચારિત્રને જ સાધનારા.

આ પાંચ પરમેષ્ઠીને નમસ્કારમાં એમના ગુણોની
ભારોભાર અનુમોદના થાય. અને એથી વિપરીત હિંસાદિ
રાગાદિ પાપોની ઘૂણા થાય.

એતું કૃણ શું ? આ—સર્વ રાગાદિ પાપનો નાશ.

એનો પ્રભાવ-મહિમા શો ? સમસ્ત મંગલોમાં શ્રેષ્ઠ
મંગળ.

માટે નમસ્કાર મંત્ર દરેક શુભ કાર્યના આરંભે યાદ
કરવાનો.

૨ પાંચિંદ્રિયા (ગુરુસ્થાપના) રાગ.

પાંચિંદ્રિયા—સંવરાંગુ,

તાદ નવવિદ—ગાંભયેર—ગુત્તિ—ધરે;

ચઉવિદ—કસાય—મુકે,

ઈમ ગાદ્દારસ—ગુણેદિં સંજુતો ॥ ૧ ॥

પંચ—માડવચ—જુતો,

પંચવિદા—ચાર—પાલણુ—સમતથો;

પંચ—સમિગ્ધો તિ—ગુત્તો,

છત્તીસ—ગુણો ગુરુ મજ્ઞ ॥ ૨ ॥

પંચિદિય-પાંચ ઇન્દ્રિયોનો
 સંવરણો-નિગ્રહ કરનાર
 તદ્-તથા
 નવવિદ્-નવ પ્રકારની
 ષંભચેર-પ્રદાયકની
 ગુમિ-ગુમિ, વાડને
 ધરો-ધારણ કરનાર
 ચક્રિવિદ્-ચાર પ્રકારના
 કથાય-કથાયથી (કોષ, ગાન, માયા અને લોભ)
 મુક્તો-મુક્ત
 ઈશ્વ-આ પ્રકારના
 અદ્વારસ ગુણેહિ-અદ્વાર ગુણોથી
 મંત્રુત્તો-યુક્ત
 પંચમહાવ્યવસ્થુત્તો-પાંચ મહાવ્યવસ્થાથી યુક્ત
 પંચવિદ્યાયાર પાલણ સમત્યો-પાંચ પ્રકારના
 આચાર્ય પાલન કરવામાં સમર્થ
 પંચસમિત્યો-પાંચ સમિતિઓના ધારક
 તિશુત્તો-ત્રણ ગુણિના ધારક
 છત્તીસ ગુણો-છત્તીશ ગુણવાળા
 શુર મનઝ-મારા શુર છે.